

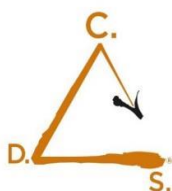
Raport z diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji dla gminy Inowłódz

**gmina
Inowłódz**

Inowłódz, listopad 2023 r.

Opracowanie:

Centrum Doradztwa Strategicznego s.c.

D. Bieńkowska, C. Ulasiński, J. Szymańska, M. Widuch
ul. Włóczków 22/3; 30-103 Kraków

tel: +48 12 623 77 40

www.cds.krakow.pl

Autorzy opracowania:

Justyna Szymańska
Ewelina Romuzga-Sykała
Viktoriiia Orshak
Filip Nowak
Dagmara Bieńkowska
Magdalena Widuch

Spis treści

Spis treści.....	3
Metodologia i przebieg delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	4
KROK 1. Wybór jednostek do analizy.....	5
KROK 2. Analiza danych w sferze społecznej	7
KROK 3. Analiza danych w pozostałych sferach.....	14
Sfera gospodarcza.....	17
Sfera środowiskowa.....	18
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	20
Sfera techniczna	21
KROK 4. Analiza wskaźnikowa - budowa wskaźnika syntetycznego	23
KROK 5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego	29
KROK 6. Wyniki działań partycypacyjnych – wnioski z badania ankietowego z mieszkańcami	31
Zadowolenie z życia w sołectwie i gminie	32
Problemy społeczne.....	33
Obszar rewitalizacji	37
KROK 7. Wyniki działań partycypacyjno-badawczych – wnioski z badań jakościowych	40
Inowłódz	40
Spała.....	42
KROK 8. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	43
Spis tabel, wykresów i rysunków	46

Metodologia i przebieg delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji

Do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i rewitalizacji zastosowano metodologię uwzględniającą lokalne uwarunkowania i specyfikę gminy. Celem przeprowadzonej diagnozy jest analiza negatywnych zjawisk występujących w gminie Inowłódz oraz identyfikacja obszaru zdegradowanego i w jego ramach obszaru rewitalizacji. Przyjęta metodologia została oparta na wytycznych zawartych w Ustawie o rewitalizacji z dn. 9 października 2015 roku (z późn. zm.). Zapisy ustawy wprowadzają konieczność zastosowania weryfikowalnych mierników, służących analizie wewnętrznego zróżnicowania gminy w sferze społecznej, technicznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i gospodarczej oraz wykorzystanie różnych metod i technik partycypacyjnych pozwalających na włączenie w proces przygotowania dokumentu jak najszerszego grona odbiorców – lokalnej społeczności, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów, w tym podmiotów gospodarczych.

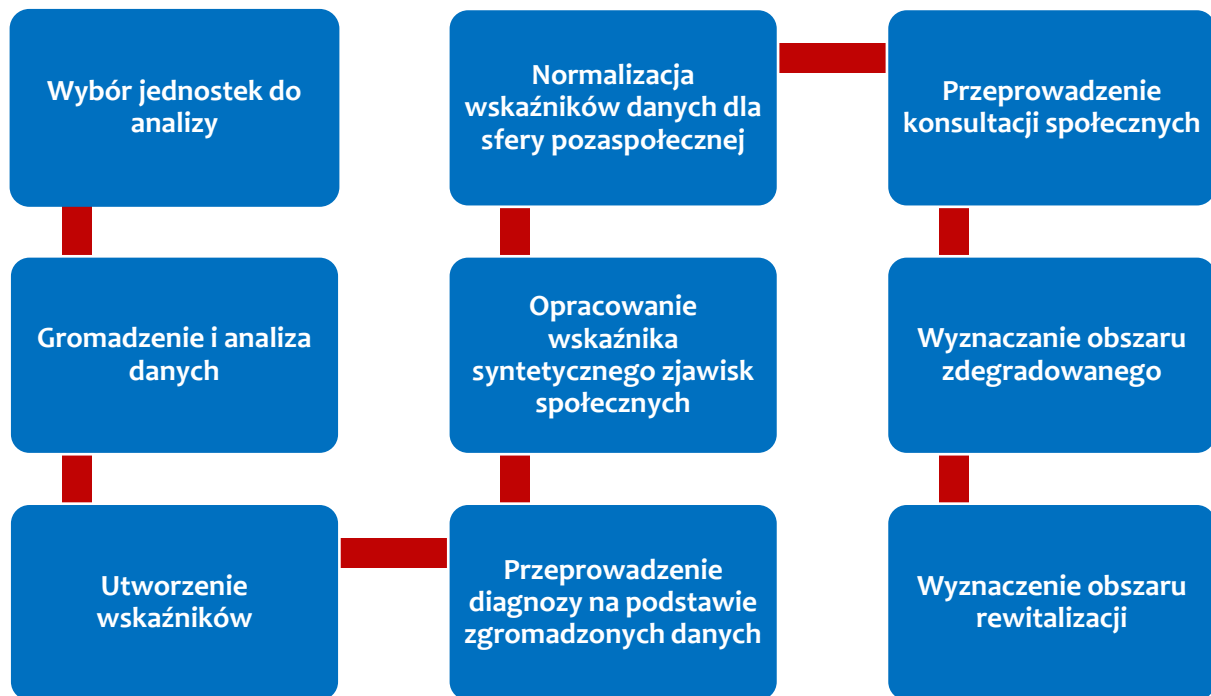
W celu rzetelnego wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz zastosowano szereg metod, począwszy od wskaźnikowych analiz statystycznych, jakościowych badań terenowych, po partycypacyjne podejście uwzględniające techniki badań społecznych. Dokument niniejszej diagnozy obejmuje tym samym wyniki:

- analizy wskaźnikowej opracowanej dla obszaru gminy w podziale na przyjęte jednostki referencyjne z uwzględnieniem pięciu sfer diagnostycznych: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej;
- badań społecznych w postaci ankiety on-line skierowanej do mieszkańców gminy, a także pogłębionych wywiadów indywidualnych z ekspertami lokalnymi.

Rezultatem wszystkich wymienionych wyżej działań było wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz.

Całość procesu przedstawiona została na grafice poniżej.

Rysunek 1. Etapy prac nad diagnozą delimitacyjną

Źródło: opracowanie własne

KROK 1. Wybór jednostek do analizy

Proces delimitacji rozpoczął się od wyznaczenia tzw. pól analitycznych, czyli podstawowych jednostek przestrzennych, dla których zbierane były dane źródłowe i według których została przeprowadzona diagnoza delimitacyjna.

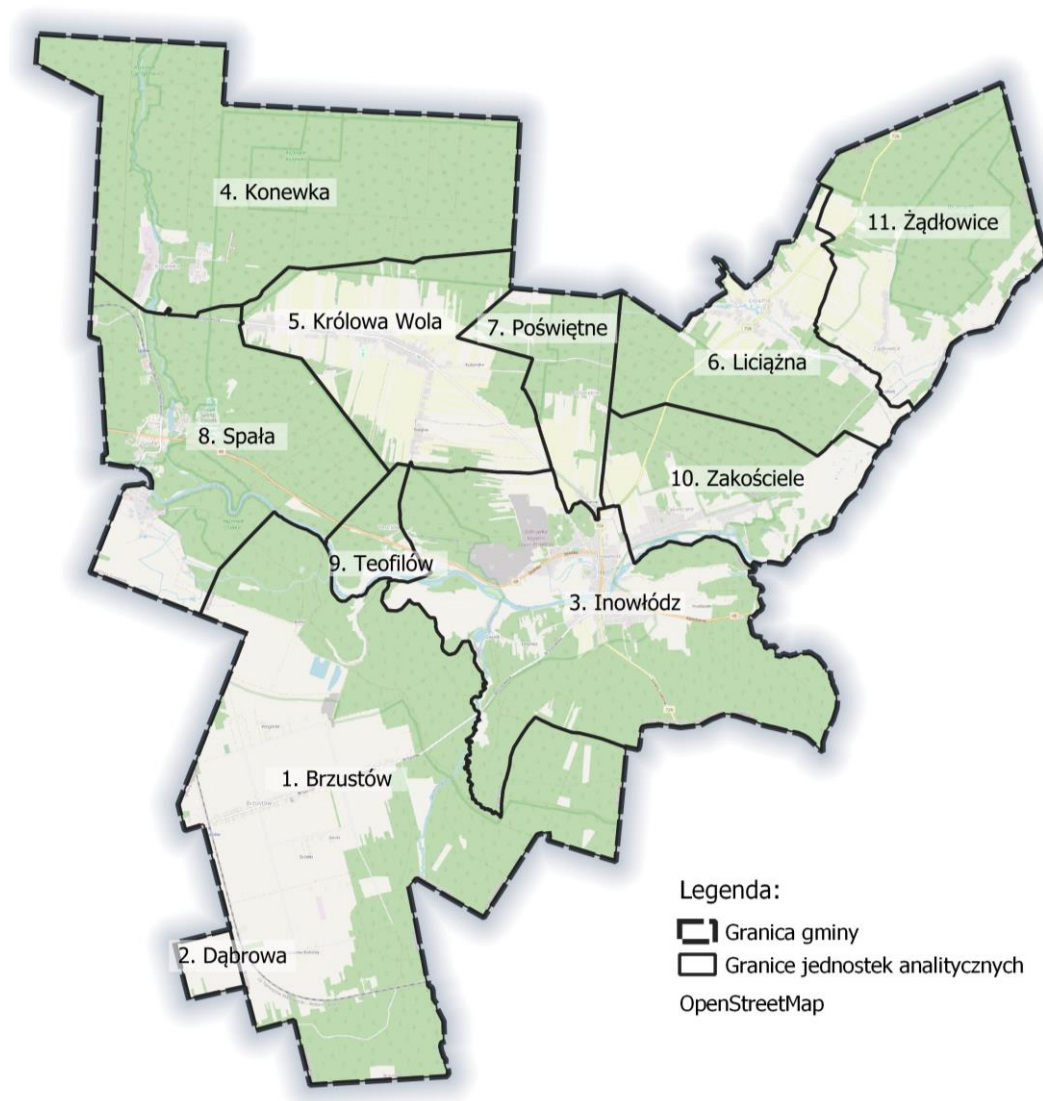
W odniesieniu do gminy Inowłódz zdecydowano się posłużyć podziałem administracyjnym gminy, który został przyjęty uchwałą Nr XL/207/2010 Rady Gminy Inowłódz z dn. 21 stycznia 2010 r. w sprawie uchwalenia statutów sołectw w Gminie Inowłódz. Zgodnie z niniejszą uchwałą Gmina Inowłódz podzielona jest na dziesięć sołectw tj.: Inowłódz, Brzustów, Królowa Wola, Konewka, Spała, Zakościele, Żądłowice, Liciężna, Dąbrowa i Poświętne. Dodatkowo ze względu na lokalną specyfikę w analizie jako osobną jednostkę analityczną ustanowiono miejscowość Teofilów, która stanowi przysiółek Inowłódza.

Należy podkreślić, że każda z wyznaczonych jednostek przestrzennych jest zamieszkała, a suma zarówno powierzchni wydzielonych jednostek jak i zamieszkujących je osób, jest równa odpowiednio powierzchni gminy i łącznej liczbie mieszkańców gminy Inowłódz.

Oznacza to, że analizie porównawczej poddano całą gminę wraz ze wszystkimi jej mieszkańcami.

Dalszej części zapisu niniejszej analizy wymiennie używane są określenia: jednostka przestrzenna, jednostka analityczna lub tylko jednostka. Każde z nich odnosi się do danej jednostki referencyjnej dookreślając stosownie kontekst, w jakim jest prezentowana.

Rysunek 2. Mapa jednostek referencyjnych gminy Inowłódz wyznaczonych na potrzeby diagnozy delimitacyjnej

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy Inowłódz.

Tabela 1. Jednostki referencyjne w gminie Inowłódz przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Lp.	Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km ²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
		Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
1	Brzustów	803	21,1%	24,91	25,6%
2	Dąbrowa	68	1,8%	0,61	0,6%
3	Inowłódz	738	19,4%	14,34	14,76%
4	Konewka	263	6,9%	12	12,4%
5	Królowa Wola	679	17,8%	7,94	8,2%
6	Liciężna	242	6,4%	8,31	8,6%
7	Poświętne	99	2,6%	3,06	3,2%
8	Spała	424	11,1%	12	12,4%
9	Teofilów	67	1,8%	1,34	1,4%
10	Zakościele	203	5,3%	4,1	4,2%
11	Żądłowice	152	4,0%	8,52	8,8%
GMINA Inowłódz		3806	100,0%	97,13	100,0%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Inowłodzu.

KROK 2. Analiza danych w sferze społecznej

Analiza danych w sferze społecznej jest jednym z kluczowych elementów diagnozy służącej wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Opracowując analizę występowania problemów społecznych w jednostkach gminy Inowłódz wybrano czternaście wskaźników, które obrazują szereg zróżnicowanych problemów społecznych, o których mówi *Ustawa o Rewitalizacji*.

Problemy, których dotknięto to: starzenie się społeczeństwa, problemy demograficzne, ubóstwo, bezrobocie, niski poziom aktywności społecznej, przestępczość, osoby ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji i kapitału społecznego, a także uczestnictwo w życiu społecznym.

Do opracowania wskaźników zastosowanych do analizy wykorzystano dane pochodzące m.in. z Urzędu Gminy Inowłódz i jego jednostek organizacyjnych, tj. Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, szkół podstawowych, a także Komendy Policji, Powiatowego Urzędu Pracy i dostępne statystyki publiczne. Z uwagi na fakt, iż proces rewitalizacji ma służyć przede wszystkim wyprowadzeniu ze stanu kryzysowego, to właśnie kwestie społeczne

miały kluczowe znaczenie dla wyznaczenia obszaru, na którym będzie przeprowadzona rewitalizacja.

Zebrane dane przedstawiają stan za ostatni pełny rok kalendarzowy – tj. na 31.12.2022. W kilku przypadkach, gdy nie było możliwe pozyskanie aktualnych danych, bądź też specyfika wskaźnika wymuszała odwołanie się do danych z innego czasookresu wskaźniki przyjmują wartości dla innych przedziałów czasowych.

Zgodnie z wytycznymi ustawowymi analizie w sferze społecznej poddano także zagadnienia dostępności pozwalające ocenić sytuację osób o szczególnych potrzebach, w tym w szczególności osobom z niepełnosprawnościami czy osobom starszym, które z uwagi na sytuację zdrowotno-życiową zmuszone są do korzystania z transferów społecznych lub wymagają dodatkowej oferty wsparcia. Do oceny sytuacji osób ze szczególnymi potrzebami wykorzystano następujące wskaźniki:

- Udział osób w wieku 60+ w ogóle mieszkańców w 2022 r.,
- Udział osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w ogóle mieszkańców danej jednostki analitycznej w 2022 r.
- Odsetek dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach podstawowych w 2022 roku w przeliczeniu 100 mieszkańców w 2022 r.

Tabela 2. Wykaz wskaźników analizowanych w ramach sfery społecznej

Lp.	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Badany problem
1	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Demografia, wyludnianie się gminy, miejscowości
2	Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Demografia, niekorzystna struktura i trendy demograficzne, depopulacja obszaru
3	Udział osób w wieku 60+ w ogóle mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Demografia, starzenie się społeczeństwa, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami
4	Udział osób bezrobotnych w ogóle mieszkańców	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Bezrobocie, zagrożenie ubóstwem, niska kondycja lokalnego rynku pracy
5	Udział bezrobotnych w wieku 18-25 lat w ogóle bezrobotnych	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Bezrobocie, niewykorzystany kapitał ludzki, niska kondycja lokalnego rynku pracy
6	Udział osób w wieku 50+ w ogóle bezrobotnych	PUP w Tomaszowie Mazowieckim	Bezrobocie, zagrożenie ubóstwem i wykluczeniem społecznym, nierówności

7	Odsetek osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w ogóle mieszkańców	GOPS w Inowłodzu	Pomoc społeczna (ubóstwo, uzależnienia, przemoc, bezradność)
8	Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogóle mieszkańców danej miejscowości	GOPS w Inowłodzu	Pomoc społeczna, ubóstwo
9	Odsetek mieszkańców korzystających ze świadczeń pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogóle mieszkańców danej miejscowości	GOPS w Inowłodzu	Pomoc społeczna, ubóstwo, nierówności, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami
10	Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Komisariat Policji w Czerniewicach	Przestępczość, niski poziom bezpieczeństwa
11	Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Komisariat Policji w Czerniewicach	Przestępczość, niski poziom bezpieczeństwa
12	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Niski poziom edukacji, wysoka liczba mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami
13	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Niski poziom edukacji, niski poziom kapitału społecznego
14	Liczba organizacji pożytku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Urząd Gminy Inowłódz	Niski poziom kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu społecznym, publicznym

Źródło: opracowanie własne

Opis wskaźników wykorzystanych w diagnozie:

— Saldo migracji na 1000 mieszkańców.

Wskaźnik przedstawia różnicę pomiędzy wymeldowaniami a zameldowaniami w przeliczeniu na 1000 mieszkańców danego obszaru. W sytuacji, gdy liczba osób wymeldowujących się stale przekracza liczbę osób meldujących się możemy mówić o depopulacji obszaru. W przeciwnym przypadku obszar jest atrakcyjny osiedleńczo. W gminie Inowłódz zauważalne jest wysokie dodatnie saldo migracji (27,33), co świadczy o tym, że gmina jest atrakcyjnym miejscem do zamieszkania. Dodatnie saldo migracji utrzymuje się w większości sołectw, jednak największa dynamika przyrostu

zauważalna była w miejscowości Liciężna (70,25), Zakościele (49,26) oraz Królowa Wola (45,66). Jedynie w sołectwie Dąbrowa wskaźnik salda migracji przyjął wartość 0.00, co oznacza, że w 2022 roku bilans zameldowań i wymeldowań był równy.

— **Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców.**

Wskaźnik pokazuje różnicę w liczbie urodzeń żywych i liczbie zgonów w przeliczeniu na 1000 osób zamieszkujących danych obszar. Wskaźnik może świadczyć o niekorzystnej strukturze i trendach demograficznych. W gminie Inowłódz w 2022 roku wartość wskaźnika była niekorzystna i osiągnęła wartość -8,67. Większość miejscowości w gminie Inowłódz charakteryzuje się niekorzystną wartością wskaźnika. Dodatkowo saldo ruchu naturalnego w 2022 roku odnotowano jedynie w miejscowości Liciężna (12,4), natomiast w dwóch miejscowościach Teofilów oraz Konewka wskaźnik przyjął wartość 0,00. Najbardziej niekorzystnym wskaźnikiem salda ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców charakteryzowały się z kolei miejscowości Dąbrowa (-29,41) oraz Poświętne (-20.20).

— **Odsetek mieszkańców w wieku 60+.**

Wskaźnik przedstawia liczbę osób w wieku 60+ zameldowanych w danej jednostce w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o problemie starzenia się społeczeństwa, dodatkowo wskazuje na obszary w gminie, w których występuje większa koncentracja osób o szczególnych potrzebach do jakich zalicza się osoby wieku 60+. Wskaźnik przyjął wartość dla gminy na poziomie 30%, co świadczy o bardzo niekorzystnej strukturze demograficznej. Najstarsze społeczeństwa zamieszkują miejscowości Inowłódz (36%), Spała (35%) i Konewka (34%). Najmniej seniorów mieszka natomiast w miejscowości Dąbrowa (21%) oraz Żądłowice (22%).

— **Odsetek osób bezrobotnych.**

Wskaźnik pokazuje stosunek liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych do liczby mieszkańców jednostki (wyrażony w procentach) i wskazuje na problem bezrobocia. Wskaźnik dla całej gminy Inowłódz w 2022 roku przyjął wartość 3,49%. Na podstawie danych można wnioskować, że trudna sytuacja na rynku pracy występuje w miejscowościach Konewka (7,22%), Żądłowice (5,92%), Zakościele (4,93%), Poświętne (4,04%) oraz Inowłódz (4,07%). Najmniej osób bezrobotnych mieszka w miejscowości Liciężna (1,65%).

— **Udział bezrobotnych w wieku 18-25 lat w ogóle bezrobotnych.**

Wskaźnik przedstawia stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 18-25 lat do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (wyrażony w procentach). Wskazuje na problem bezrobocia wśród grup w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – osób młodych, ale także grupy stanowiącej niewykorzystany potencjał dla lokalnego rynku pracy. W całej gminie Inowłódz odsetek ludzi młodych pozostających bez pracy stanowi 12% ogółu bezrobotnych. Najwięcej osób młodych wśród bezrobotnych

mieszka w miejscowościach Królowa Wola (27,3%) i Liciążna (25,0%). Bezrobocie wśród ludzi młodych nie występuje natomiast wcale w miejscowościach Dąbrowa, Poświętne, Spała, Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.

— **Udział osób w wieku 50+ w ogóle bezrobotnych.**

Wskaźnik przedstawia stosunek liczby zarejestrowanych bezrobotnych w wieku 50 lat i więcej do ogólnej liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych (wyrażony w procentach). Wskazuje na problem bezrobocia wśród grup w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy – osób po 50 roku życia. W gminie Inowłódz osoby powyżej 50 roku życia stanowią 1/3 wszystkich bezrobotnych. Największym odsetkiem osób pow. 50 r.ż. wśród bezrobotnych charakteryzuje się miejscowość Spała (66,7%), a tuż za nią plasują się także Dąbrowa (50,0%), Konewka (42,1%) oraz miejscowość Inowłódz (40,0%).

— **Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej.**

Wskaźnik pokazuje odsetek mieszkańców, którzy otrzymali świadczenia z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej. Wskaźnik może świadczyć o niekorzystnej sytuacji socjalnej mieszkańców, a także obrazuje skalę i natężenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej związanych z ubóstwem, uzależnieniami, przemocą, bezradnością opiekuńczo-wychowawczą, długotrwałą chorobą czy niepełnosprawnością. W gminie Inowłódz ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej korzysta jedynie 1,9% mieszkańców, jednakże w miejscowościach Poświętne (6,1%), Dąbrowa (5,9%) oraz Spała (3,1%) wskaźniki te są znacznie wyższe. Co ciekawe w miejscowości Liciążna w 2022 roku żaden mieszkaniec nie korzystał z pomocy społecznej.

— **Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.**

Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały świadczenia z tytułu ubóstwa z GOPS w stosunku do liczby mieszkańców miejscowości. Wskaźnik może obrazować problem ubóstwa. Ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w 2022 roku w gminie Inowłódz korzystało 0,7% mieszkańców. Najwyższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano w miejscowościach Dąbrowa (1,5%) oraz Teofilów (1,5%). W miejscowości Liciążna oraz Poświętne żaden z mieszkańców nie korzystał ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu ubóstwa.

— **Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności.**

Wskaźnik przedstawia liczbę osób, które otrzymały świadczenia z tytułu niepełnosprawności z GOPS w stosunku do ogółu mieszkańców danej miejscowości. Wskaźnik może obrazować konieczność podjęcia dodatkowych działań dostępnościowych służących poprawie jakości życia tej grupy mieszkańców (osób z niepełnosprawnością), która stanowi grupę osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022 roku korzystało 1% mieszkańców. Najwyższą wartość

wskaźnika osiągnęła miejscowość Spała (2%), a powyżej średniej dla gminy znalazły się także Królowa Wola (1%), Poświętne (1%), Teofilów (1%) oraz Żądłowice (1%).

— **Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców (wskaźnik przestępczości).**

Wskaźnik przedstawia liczbę odnotowanych przestępstw w danych roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek. Wskaźnik może świadczyć o niskim poziomie bezpieczeństwa mieszkańców. Wskaźnik przestępczości średnio w gminie Inowłódz w 2022 roku przyjął wartość 1,39. Najwięcej popełnionych przestępstw w przeliczeniu na liczbę mieszkańców odnotowano w miejscowościach Teofilów (5,97), Poświętne (3,03) oraz Spała (2,12).

— **Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców.**

Wskaźnik przedstawia liczbę wykroczeń odnotowanych w danych roku w przeliczeniu na 100 mieszkańców poszczególnych jednostek. Wskaźnik może świadczyć o obniżonym poziomie bezpieczeństwa mieszkańców. W gminie Inowłódz w 2022 roku popełnionych zostało średnio 1,31 wykroczenia na 100 mieszkańców. Miejscowościami, w których wskaźnik osiągnął wartości powyżej średniej były Poświętne (4,04), Spała (2,83), Inowłódz (2,71) oraz Dąbrowa (1,47). Żadnego wykroczenia nie odnotowano natomiast w miejscowościach Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.

— **Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w przeliczeniu na 100 mieszkańców.**

Wskaźnik pokazuje liczbę uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi mieszkających we wskazanej jednostce (miejscowości) w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o występowaniu problemów osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz jedynie w miejscowościach Inowłódz oraz Królowa Wola mieszkały dzieci, które wymagały zapewnienia specjalnych potrzeb w edukacji.

— **Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców.**

Wskaźnik pokazuje liczbę uczniów sprawiających problemy wychowawcze mieszkających we wskazanej jednostce (miejscowości) w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Wskaźnik może świadczyć o konieczności organizacji dodatkowego wsparcia dla tej grupy. W gminie Inowłódz w 2022 roku jedynie w miejscowości Inowłódz zamieszkiwały dzieci sprawiające problemy wychowawcze.

— **Liczba organizacji pożytku publicznego na 100 mieszkańców.** Wskaźnik pokazuje aktywność społeczną mieszkańców poprzez aktywność organizacji pozarządowych. W 2022 roku w gminie Inowłódz wszystkie organizacje pozarządowe działające na terenie gminy zlokalizowane były w miejscowości Inowłódz.

Tabela 3. Wskaźniki w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.

Lp.	Nazwa jednostki	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	Odsetek mieszkańców w wieku 60+	Odsetek osób bezrobotnych	Wiek		Odsetek osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej	Powód przyznania świadczenia		Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach podstawowych na 100 mieszkańców	Liczba organizacji pożytku publicznego na 100 mieszkańców
						udział bezrobotnych osób w wieku 18-25 w ogóle bezrobotnych	udział bezrobotnych osób w wieku 50 lat i więcej w ogóle bezrobotnych		Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa	Odsetek mieszkańców korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności					
1	Brzustów	17,43	-4,98	26%	2,12%	11,8%	23,5%	1,0%	0,9%	0%	0,87	0,12	0,00	0,000	0,00
2	Dąbrowa	0,00	-29,41	21%	2,94%	0,0%	50,0%	5,9%	1,5%	0%	0,00	1,47	0,00	0,000	0,00
3	Inowłódz	28,46	-6,78	36%	4,07%	13,3%	40,0%	1,9%	0,4%	1%	1,90	2,71	0,01	0,023	0,03
4	Konewka	11,41	0,00	34%	7,22%	15,8%	42,1%	1,1%	0,4%	0%	1,14	0,38	0,00	0,000	0,00
5	Królowa Wola	45,66	-17,67	31%	3,24%	27,3%	31,8%	1,9%	0,4%	1%	1,03	1,03	0,00	0,001	0,00
6	Liciężna	70,25	12,40	24%	1,65%	25,0%	25,0%	0,0%	0,0%	0%	1,65	1,24	0,00	0,000	0,00
7	Poświętne	10,10	-20,20	30%	4,04%	0,0%	25,0%	6,1%	0,0%	1%	3,03	4,04	0,00	0,000	0,00
8	Spała	7,08	-11,79	35%	2,83%	0,0%	66,7%	3,1%	1,2%	2%	2,12	2,83	0,00	0,000	0,00
9	Teofilów	14,93	0,00	30%	2,99%	0,0%	0,0%	1,5%	1,5%	1%	5,97	0,00	0,00	0,000	0,00
10	Zakościele	49,26	-14,78	30%	4,93%	0,0%	20,0%	1,0%	1,0%	0%	0,49	0,00	0,00	0,000	0,00
11	Żądłowice	19,74	-6,58	22%	5,92%	0,0%	0,0%	2,6%	1,3%	1%	0,66	0,00	0,00	0,000	0,00
Gmina Inowłódz		27,33	-8,67	30%	3,49%	12,0%	33,8%	1,9%	0,7%	1%	1,39	1,31	0,00	0,000	0,00

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

KROK 3. Analiza danych w pozostałych sferach

Kolejnym krokiem służącym wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji była analiza wskaźników w 4 sferach: gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej.

Zjawiska, które poddano analizie w trakcie prac diagnostycznych to: stopień przedsiębiorczości i kondycja lokalnych przedsiębiorstw, przekroczenia standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, dostępność i stan infrastruktury technicznej i społecznej, dostępność i jakość podstawowych usług, dostosowanie infrastruktury oraz obiektów budowlanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, stan techniczny obiektów budowlanych. Łącznie w analizie wykorzystano 15 wskaźników odnoszących się do wyżej wskazanych zagadnień problemowych (2 dla sfery gospodarczej, 4 dla sfery środowiskowej, 4 dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej, 5 dla sfery technicznej).

Do opracowania wskaźników obrazujących możliwe kryzysy sfer gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej wykorzystano dane pochodzące przede wszystkim z Urzędu Gminy Inowłódz i jego jednostek organizacyjnych, ale także dostępne statystyki publiczne (np. dane Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, dane Gminnej Ewidencji Zabytków, dane przestrzenne portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, dane przestrzenne Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie). Zebrane dane przedstawiają stan za ostatni pełny rok kalendarzowy – tj. na 31.12.2022.

Zgodnie z wytycznymi Ustawy o rewitalizacji analizie poddano także wskaźniki pozwalające na ocenę stopnia dostępności przestrzeni i obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami. W tym celu w sferze funkcjonalno – przestrzennej i technicznej uwzględniono takie wskaźniki jak:

- Odsetek budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w 2022 r.;
- Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022 r.,
- Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2022 r.

Wyniki analizy poszczególnych wskaźników przedstawiono w podziale na sfery gospodarczą, środowiskową, techniczną i przestrzenno-funkcjonalną. Na końcu każdego

podrozdziału znajduje się tabela podsumowująca wartości poszczególnych wskaźników z uwzględnieniem wszystkich jednostek referencyjnych.

Tabela 4. Wykaz wskaźników delimitacyjnych analizowanych w ramach pozostałych sfer

Sfera	Nazwa wskaźnika	Źródło danych	Badany problem
Gospodarcza	Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2022 roku	CEiIDG	Niski stopień przedsiębiorczości
Gospodarcza	Udział zawieszonych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie w 2022 roku	CEiIDG	Słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
Gospodarcza	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie	CEiIDG	Niekorzystne warunki dla prowadzenia działalności gospodarczej, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie pyłu PM _{2,5} 2022 r.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Przekroczenie standardów jakości środowiska, zanieczyszczenie powietrza substancjami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie pyłu PM ₁₀ 2022 r.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Przekroczenie standardów jakości środowiska, zanieczyszczenie powietrza substancjami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi
Środowiskowa	Średnie roczne stężenie B(a)P w 2022 r.	Główny Inspektorat Ochrony Środowiska	Przekroczenie standardów jakości środowiska, zanieczyszczenie powietrza substancjami stanowiącymi zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi
Środowiskowa	Obszar zagrożenia powodziowego 1% (raz na 100 lat) w 2022 r.	Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie	Zagrożenie wystąpieniem zjawisk o negatywnych skutkach dla życia i zdrowia ludzi
Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców w 2022 r.	Urząd Gminy Inowłódz	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną

Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców w 2022 r	Urząd Gminy Inowłódz	Niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną
Przestrzenno-funkcjonalna	Odsetek budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową w 2022 r.	Urząd Gminy Inowłódz	Niedostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Przestrzenno-funkcjonalna	Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w 2022 r.	Urząd Gminy Inowłódz	Niedostosowanie infrastruktury publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami
Techniczna	Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców w 2022 r.	Urząd Gminy Inowłódz	Niska jakość infrastruktury i stanu technicznego obiektów budowlanych
Techniczna	Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca danej miejscowości	Urząd Gminy Inowłódz	Niska jakość infrastruktury i stanu technicznego obiektów budowlanych
Techniczna	Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców	PGE Dystrybucja S.A. Oddział Łódź	Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych w zakresie energooszczędności, ochrony środowiska
Techniczna	Liczba budynków/obiektów zabytkowych na km ² w 2022 r.	Urząd Gminy Inowłódz	Specyficzne wymagania obiektów budowlanych
Techniczna	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w 2022	Urząd Gminy Inowłódz	Niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych zapewniających dostępność publicznych obiektów budowlanych osobom ze szczególnymi potrzebami

Źródło: opracowanie własne

Sfera gospodarcza

Do oceny sytuacji związanej ze sferą gospodarczą przeanalizowano następujące wskaźniki:

- **Liczba aktywnych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców w 2022 roku** przygotowany na podstawie danych pozyskanych z portalu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Wskaźnik obrazuje liczbę aktywnych podmiotów gospodarczych (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na 100 mieszkańców. W gminie Inowłódz w 2022 roku aktywnych było 146 podmiotów gospodarczych, co dawało wartość wskaźnika średnio na poziomie 3,84. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w miejscowościach Królowa Wola (5,15), Inowłódz (5,15) oraz Spała (4,95). Najniższą wartością wskaźnika charakteryzowała się z kolei miejscowość Liciężna (0,83).
- **Udział zawieszonych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie w 2022 roku** przygotowany na podstawie danych pozyskanych z portalu Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Wskaźnik obrazuje stosunek liczby zawieszonych podmiotów gospodarczych (według ich lokalizacji) do ogólnej liczby podmiotów gospodarczych (wyrażony w procentach). W 2022 roku na terenie gminy Inowłódz wartość omawianego wskaźnika wyniosła 0,24. Więcej zawieszonych podmiotów gospodarczych w stosunku do ich ogólnej liczby odnotowano w ponad połowie miejscowości, najwięcej w Liciężnej (0,6), a także Teofilowie (0,5) i Zakościele (0,53).
- **Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie.** Wskaźnik obrazuje liczbę nowych podmiotów gospodarczych w stosunku do tych już istniejących w danym roku, niska wartość wskaźnika świadczy o słabo rozwijającej się sferze gospodarczej w danej miejscowości. W gminie Inowłódz w 2022 roku udział nowych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie wyniósł 5%. Wartości powyżej średniej, a zatem obszarami rozwijającymi się gospodarczo były miejscowości Brzustów (11%), Liciężna (50%) oraz Żądłowice (14%). Brak nowych podmiotów gospodarczych odnotowano w miejscowościach Dąbrowa, Konewka, Poświętne, Teofilów oraz Zakościele.

Tabela 5. Wskaźniki sfery gospodarczej.

Nazwa jednostki	Aktywne podmioty gospodarcze na 100 mieszkańców	Udział zawieszonych podmiotów w ogólnej liczbie	Udział nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w ich ogólnej liczbie
Brzustów	2,37	0,27	11%
Dąbrowa	4,41	0,00	0%
Inowódz	5,15	0,19	5%
Konewka	3,80	0,09	0%
Królowa Wola	5,15	0,26	3%
Liciężna	0,83	0,60	50%
Poświętne	2,02	0,33	0%
Spała	4,95	0,09	5%
Teofilów	1,49	0,50	0%
Zakościele	3,94	0,53	0%
Żądłowice	4,61	0,13	14%
Gmina Inowódz	3,84	0,24	5%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowódz; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera środowiskowa

Sfera środowiskowa została scharakteryzowana na podstawie następujących wskaźników:

- **Średnie roczne stężenie pyłu PM_{2,5}** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia pyłu PM 2,5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy jego wartość jest równa lub wyższa od wartości dla gminy. Jedynie w miejscowości Żądłowice roczne stężenie pyłu PM_{2,5} w 2022 roku było niższe niż średnio w gminie.
- **Średnie roczne stężenie pyłu PM₁₀** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia pyłu PM 2,5 ($\mu\text{g}/\text{m}^3$) na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy jego wartość jest równa lub wyższa od wartości dla gminy. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowuje się w miejscowościach Brzustów, Konewka, Poświętne, Spała oraz Zakościele.

- **Średnie roczne stężenie B(a)P** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (mapy wykonane w oparciu o modelowanie matematyczne przez Instytut Ochrony Środowiska Państwowego Instytutu Badawczego). Wskaźnik obrazuje średni roczny zakres stężenia benzo(a)pirenu na terenie danej jednostki. Wskaźnik sygnalizuje niekorzystną sytuację środowiskową, kiedy dochodzi do wzrostu jego wartości. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowuje się w miejscowościach Inowłódz oraz Spała.
- **Obszar zagrożenia powodziowego 1% (raz na 100 lat)** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Wskaźnik obrazuje jednostki, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi 1% (czyli raz na 100 lat). W gminie Inowłódz obszary zagrożone powodzią występują w miejscowościach Brzustów, Inowłódz, Spała, Teofilów, Zakościele oraz Żądłowice.

Tabela 6. Wskaźniki sfery środowiskowej.

Nazwa jednostki	Jakość powietrza			Obszary szczególnego zagrożenia powodzią
	PM10	PM2,5	B(a)P	
Brzustów	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	TAK
Dąbrowa	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,75 - 1	NIE
Inowłódz	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	1 - 1,25	TAK
Konewka	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	NIE
Królowa Wola	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,75 - 1	NIE
Liciężna	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	NIE
Poświętne	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	NIE
Spała	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	1 - 1,25	TAK
Teofilów	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	TAK
Zakościele	20,5 - 24,5	12,5 - 15,5	0,75 - 1	TAK
Żądłowice	0 - 20,5	10,5 - 12,5	0,5 - 0,75	TAK
Gmina Inowłódz	20,5 - 24,5	10,5 - 12,5	1 - 1,25	TAK

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych portalu Jakość Powietrza Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wskaźniki zastosowane do analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej to:

- **Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej** na 100 mieszkańców w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków podłączonych do sieci wodociągowej do ogólnej liczby mieszkańców (w przeliczeniu na 100 osób). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej w przeliczeniu na liczbę 100 mieszkańców wyniosła 50,8. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w miejscowości Inowłódz (98,4), a powyżej średniej gminnej znalazły się także miejscowości Poświętne, Teofilów oraz Zakościele. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w miejscowości Brzustów (29,9).
- **Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej** na 100 mieszkańców w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej do ogólnej liczby mieszkańców (w przeliczeniu na 100 osób). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na liczbę 100 mieszkańców wyniosła 4,91. Najwyższą wartość wskaźnika osiągnięto w miejscowościach Zakościele (51,23) i Spała (16,51). Większość miejscowości nie jest w ogóle skanalizowana i są to: Brzustów, Dąbrowa, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Poświętne, Teofilów oraz Żądłowice.
- **Odsetek budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową** w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków użyteczności publicznej z wejściem niedostosowanym do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej (wyrażony w procentach). Wskaźnik pokazuje niekorzystną sytuację osób ze szczególnymi potrzebami. W gminie Inowłódz 22% budynków użyteczności publicznej ma niedostosowane wejście dla osób z niepełnosprawnością ruchową. W miejscowościach Konewka oraz Liciężna działające tam budynki użyteczności publicznej nie mają dostosowanego wejścia do potrzeb osób z niepełnosprawnością ruchową.
- **Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności (ON)** w 2022 roku. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby miejsc parkingowych dla osób z niepełnosprawnością (ON) przy budynkach użyteczności publicznej do liczby osób z niepełnosprawnościami mieszkającymi w danej miejscowości (wg osób

pobierających świadczenia z tyt. niepełnosprawności). Wskaźnik wpływa na regresję rozwoju społeczno-gospodarczego, kiedy dochodzi do spadku wartości wskaźnika. W 2022 roku w gminie Inowłódz liczba miejsc parkingowych dostępnych do potrzeb osób z niepełnosprawnością w przeliczeniu na liczbę osób z niepełnosprawnością wyniosła 0,1. Jedynymi miejscowościami w gminie, w których znajdują się miejsca parkingowe dla ON przy budynkach użyteczności publicznej są Inowłódz oraz Spała.

Tabela 7. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Nazwa jednostki	Liczba budynków podłączonych do sieci wodociągowej na 100 mieszkańców	Liczba budynków podłączonych do sieci kanalizacyjnej na 100 mieszkańców	Odsetek budynków użyteczności publicznej z niedostosowanym wejściem dla osób z problemami z poruszaniem się	Liczba miejsc parkingowych przy budynkach użyteczności publicznej w przeliczeniu na liczbę osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności
Brzustów	29,9	0,00	0%	0,0
Dąbrowa	42,6	0,00	0%	0,0
Inowłódz	98,4	1,76	17%	0,2
Konewka	39,2	0,00	100%	0,0
Królowa Wola	38,9	0,00	25%	0,0
Liciężna	40,1	0,00	100%	0,0
Poświętne	77,8	0,00	0%	0,0
Spała	39,9	16,51	0%	0,1
Teofilów	65,7	0,00	0%	0,0
Zakościele	57,6	51,23	0%	0,0
Żądłowice	44,1	0,00	0%	0,0
Gmina Inowłódz	50,8	4,91	22%	0,1

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Sfera techniczna

Do analizy sytuacji związanej ze sferą techniczną przeanalizowano następujące wskaźniki:

- **Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców** w 2022 roku. Wskaźnik pokazuje liczbę niedostosowanych do norm palenisk domowych w przeliczeniu na liczbę mieszkańców i pokazuje problem niskiej jakości infrastruktury technicznej. W 2022 roku w gminie Inowłódz omawiany wskaźnik

osiągnął wartość 50,9. Miejscowościami, dla których wskaźnik okazał się być mniej korzystny są Inowłódz, Konewka, Poświętne, Teofilów, Zakościele, Żądłowice.

- **Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca danej miejscowości.** Wskaźnik pokazuje problem obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska. W całej gminie Inowłódz do unieszkodliwienia pozostało 46,3 kg azbestu w przeliczeniu na 1 mieszkańca. Największą wartość wskaźnik przyjął w miejscowościach Żądłowice (110,0) oraz Brzustów (81,6).
- **Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych przekazanych od Urzędu Gminy Inowłódz. Wskaźnik obrazuje liczbę instalacji fotowoltaicznych (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na 100 mieszkańców danej jednostki. Niskie wartości wskaźnika świadczą o niesfunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska. W 2022 roku w gminie Inowłódz wskaźnik przyjął wartość 4,89. W miejscowości Spała nie ma żadnej instalacji (0,00), natomiast wartość wskaźnika przyjęła wartości gorsze dla średniej także w miejscowościach Brzustów, Konewka, Teofilów oraz Żądłowice.
- **Liczba budynków/obiektów zabytkowych na km²** w 2022 roku sporządzony na podstawie danych pozyskanych z Gminnej Ewidencji Zabytków. Wskaźnik przedstawia liczbę obiektów ujętych Gminnej Ewidencji Zabytków (według ich lokalizacji) w przeliczeniu na powierzchnię danej jednostki w km². Wysokie wartości wskaźnika przekładają się na większe potencjalne nakłady w zakresie utrzymania jakości stanu technicznego obiektów. W gminie Inowłódz liczba obiektów zabytkowych na km² wynosi 0,69, a najwyższe wartości omawianego wskaźnika odnotowano w miejscowościach Teofilów, Inowłódz oraz Spała.
- **Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami** w 2022. Wskaźnik przedstawia stosunek liczby budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb osób z niepełnosprawnościami do ogólnej liczby budynków użyteczności publicznej (wyrażony w procentach). Wskaźnik ma negatywne oddziaływanie społeczno-przestrzenne, kiedy dochodzi do wzrostu jego wartości. W gminie Inowłódz w 2022 roku omawiany wskaźnik osiągnął wartość na poziomie 91%. W miejscowościach Brzustów, Konewka, Królowa Wola, Liciężna, Spała oraz Zakościele nie ma budynków użyteczności publicznej, które miałyby toalety dostosowane do potrzeb ON.

Tabela 8. Wskaźniki sfery technicznej.

Nazwa jednostki	Liczba pieców do wymiany w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Kilogram azbestu do unieszkodliwienia w przeliczeniu na 1 mieszkańca	Liczba instalacji fotowoltaicznych (budynków wyposażonych w OZE) na 100 mieszkańców	Liczba budynków/ obiektów zabytkowych na km ²	Odsetek budynków użyteczności publicznej z toaletą niedostosowaną do potrzeb OzN
Brzustów	40,0	81,6	2,62	0,60	100%
Dąbrowa	39,7	43,3	5,88	0,00	0%
Inowódz	72,6	34,5	6,64	1,6	83%
Konewka	63,9	1,5	1,14	0,17	100%
Królowa Wola	44,5	39,1	5,45	0,25	100%
Liciężna	49,6	78,8	6,20	0,00	100%
Poświętne	70,7	58,0	10,10	0,00	0%
Spała	33,5	2,8	0,00	1,58	100%
Teofilów	77,6	63,9	4,48	2,24	0%
Zakościele	59,1	41,7	9,85	0,49	100%
Żądłowice	53,3	110,0	3,29	0,00	0%
Gmina Inowódz	50,9	46,3	4,89	0,69	91%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowódz; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

KROK 4. Analiza wskaźnikowa - budowa wskaźnika syntetycznego

Nawarstwianie się negatywnych zjawisk na terenie gminy jest podstawą do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Kolejny etap prac delimitacyjnych obejmował opracowanie wskaźnika syntetycznego. Dla każdej z wyznaczonych jednostek referencyjnych (jednostek przestrzennych) całościowej analizie poddano pakiet wykorzystanych w diagnozie wskaźników. W tym celu skorzystano ze wskaźników opisujących zarówno problemy społeczne jak i pozaspołeczne. W oparciu o otrzymane i pozyskane dane opracowano 14 wskaźników dla sfery społecznej i 15 wskaźników dla sfer pozaspołecznych (2 dla sfery gospodarczej, 4 dla sfery środowiskowej, 4 dla sfery przestrzenno – funkcjonalnej oraz 5 dla sfery technicznej).

Z uwagi na fakt korzystania ze zróżnicowanych wskaźników konieczna była standaryzacja każdego z nich umożliwiającą wzajemne porównywanie i dalszą analizę – normalizacja danych.

W kontekście sfery społecznej zdecydowano się na wykorzystanie wskaźnika syntetycznego, który pozwolił na zbiorcze przedstawienie stopnia natężenia degradacji w poszczególnych jednostkach analitycznych. Jednym ze sposobów wyznaczenia wskaźnika syntetycznego dla zjawisk społecznych jest metoda Perkalą, rekomendowana w publikacji Ministerstwa Rozwoju i Technologii pt. „*Delimitacja krok po kroku. Metoda wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na potrzeby Gminnych Programów Rewitalizacji*”. W pierwszej kolejności każde ze zjawisk kryzysowych normalizowane jest zgodnie ze wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} + \bar{x}_j}{s_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i ,

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j .

Kolejnym krokiem budowania wskaźnika syntetycznego jest określenie czy dany wskaźnik jest stymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest pozytywne), czy destymulantą (wysokie wartości wskaźnika oznaczają, że dane zjawisko jest negatywne). W przypadku destymulant otrzymane w wyniku normalizacji wartości pozostawia się bez zmian, natomiast uzyskane wartości dla stymulant należy przekształcić według wzoru:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i .

Ostatni etap obejmuje obliczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego dla każdej z jednostek. Jest on sumą wszystkich wskaźników cząstkowych, które określają negatywne zjawiska w sferze społecznej. Wartość wskaźnika syntetycznego wskazuje czy dana znajduje się w stanie kryzysowym. Im wyższa wartość wskaźnika, tym większe natężenie kryzysu w danym miejscu. Wskaźnik syntetyczny dla zjawisk społecznych oblicza się za pomocą wzoru:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{i=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk,

n – liczba wskaźników (cech),

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej.

Jeżeli wartość wskaźnika syntetycznego jest dodatnia, to świadczy to o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danej jednostce, podczas gdy wartość ujemna wskazuje na pozytywny obraz zjawisk społecznych. Poniżej przedstawiono wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej (uzyskaną zgodnie z powyższą procedurą) dla poszczególnych jednostek referencyjnych wyznaczonych w gminie Inowłódz.

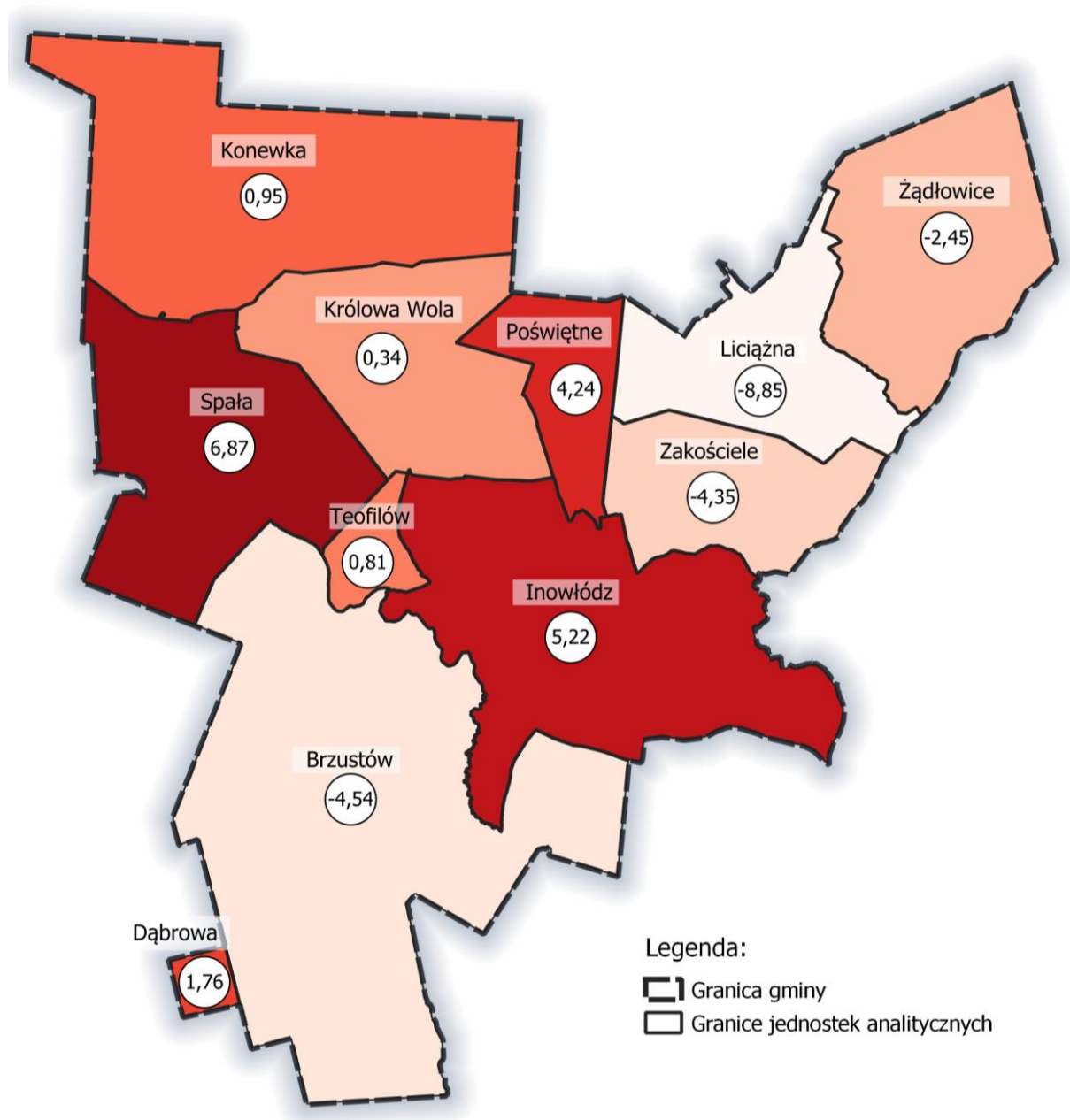
Dla sfery pozaspołecznej (gospodarczej, środowiskowej, technicznej i przestrzenno-funkcjonalnej) wykorzystano wskaźniki w formie danych ilościowych oraz jakościowych. Natężenie zjawisk kryzysowych obliczono poprzez przypisanie każdemu ze wskaźników punktów, odnosząc uzyskaną wartość dla jednostki analitycznej do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy. W przypadku, gdy wartości wskaźnika wskazywały na sytuację mniej korzystną niż średnia, przypisywano jej 1 punkt. Z kolei, kiedy wartości wskaźnika świadczyły o sytuacji korzystniejszej niż średnia gminna, było to 0 punktów. W ten sposób zidentyfikowano jednostki analityczne (miejscowości), na terenie których występują negatywne zjawiska w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej.

Tabela 9. Wartości normalizacji wskaźników w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.

Nazwa jednostki	Saldo migracji na 1000 mieszkańców	Saldo ruchu naturalnego na 1000 mieszkańców	Odsetek mieszkańców w wieku 60+	Odsetek osób bezrobotnych	udział bezrobotnych osób w wieku 18-25 w ogóle bezrobotnych	udział bezrobotnych osób w wieku 50 lat i więcej w ogóle bezrobotnych	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej	Odsetek mieszkańców korzystających z pom. społ. z tyt. ubóstwa	Odsetek mieszkańców korzystających z pom. społ. z tyt. niepełnosprawności	Liczba popełnionych przestępstw w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba popełnionych wykroczeń w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba uczniów sprawiających problemy wychowawcze na 100 mieszkańców	Liczba dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w szkołach podstawowych na 100 mieszkańców	Liczba organizacji pożytku publicznego w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wartość wskaźnika syntetycznego
Brzustów	0,27	-0,36	-0,58	-1,02	0,31	-0,30	-0,70	0,17	-0,68	-0,51	-0,82	-0,30	-0,32	0,30	-4,54
Dąbrowa	1,04	1,78	-1,58	-0,52	-0,79	1,03	1,79	1,24	-1,01	-1,04	0,15	-0,30	-0,32	0,30	1,76
Inowłódz	-0,22	-0,20	1,35	0,15	0,45	0,53	-0,24	-0,66	-0,11	0,11	1,05	3,02	3,01	-3,02	5,22
Konewka	0,54	-0,79	0,98	2,05	0,68	0,63	-0,63	-0,71	-0,51	-0,35	-0,63	-0,30	-0,32	0,30	0,95
Królowa Wola	-0,98	0,75	0,39	-0,34	1,76	0,12	-0,23	-0,60	0,16	-0,42	-0,16	-0,30	-0,11	0,30	0,34
Liciężna	-2,06	-1,88	-0,95	-1,30	1,54	-0,22	-1,21	-1,39	-1,01	-0,04	-0,01	-0,30	-0,32	0,30	-8,85
Poświętne	0,60	0,97	0,25	0,14	-0,79	-0,22	1,88	-1,39	0,33	0,80	2,01	-0,30	-0,32	0,30	4,24
Spała	0,73	0,24	1,15	-0,59	-0,79	1,86	0,35	0,72	2,13	0,25	1,13	-0,30	-0,32	0,30	6,87
Teofilów	1,04	-0,79	0,16	-0,50	-0,79	-1,48	-0,45	1,28	0,98	2,58	-0,91	-0,30	-0,32	0,30	0,81
Zakościele	-1,14	0,50	0,20	0,67	-0,79	-0,47	-0,70	0,37	-1,01	-0,74	-0,91	-0,30	-0,32	0,30	-4,35
Żądłowice	0,17	-0,22	-1,37	1,27	-0,79	-1,48	0,13	0,97	0,74	-0,64	-0,91	-0,30	-0,32	0,30	-2,45

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz; kolorem różowym oznaczono wartości gorsze niż średnia dla gminy

Rysunek 3. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)

Źródło: opracowanie własne

W procedurze delimitacji oprócz analizy negatywnych zjawisk w sferze społecznej uwzględnia się także występowanie kryzysu w przynajmniej jednej z pozostałych sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji, a więc: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Warto jednak zaznaczyć, że to sfera społeczna stanowi podstawę do wyznaczania obszaru zdegradowanego, a sfery pozaspołeczne stanowią w tym przypadku kolejną, uzupełniającą tę decyzję przesłankę.

Pozostałe sfery (gospodarcza, środowiskowa, przestrzenno-funkcjonalna i techniczna) mają postać zarówno danych ilościowych, jak i jakościowych. Każdy ze wskaźników poddano obiektywnej ocenie, aby wskazać, czy sprzyja on rozwojowi lub czy też pogłębia kryzys na danym obszarze. Natężenie zjawisk kryzysowych w sferach pozaspołecznych obliczono poprzez przypisanie każdemu ze wskaźników punktów, odnosząc uzyskaną wartość dla jednostki analitycznej do średniej wartości danego wskaźnika dla gminy. W przypadku, gdy wartości wskaźnika wskazywały na sytuację mniej korzystną niż średnia, przypisywano jej 1 punkt. Z kolei, kiedy wartości wskaźnika świadczyły o sytuacji korzystniejszej niż średnia gminna, było to 0 punktów.

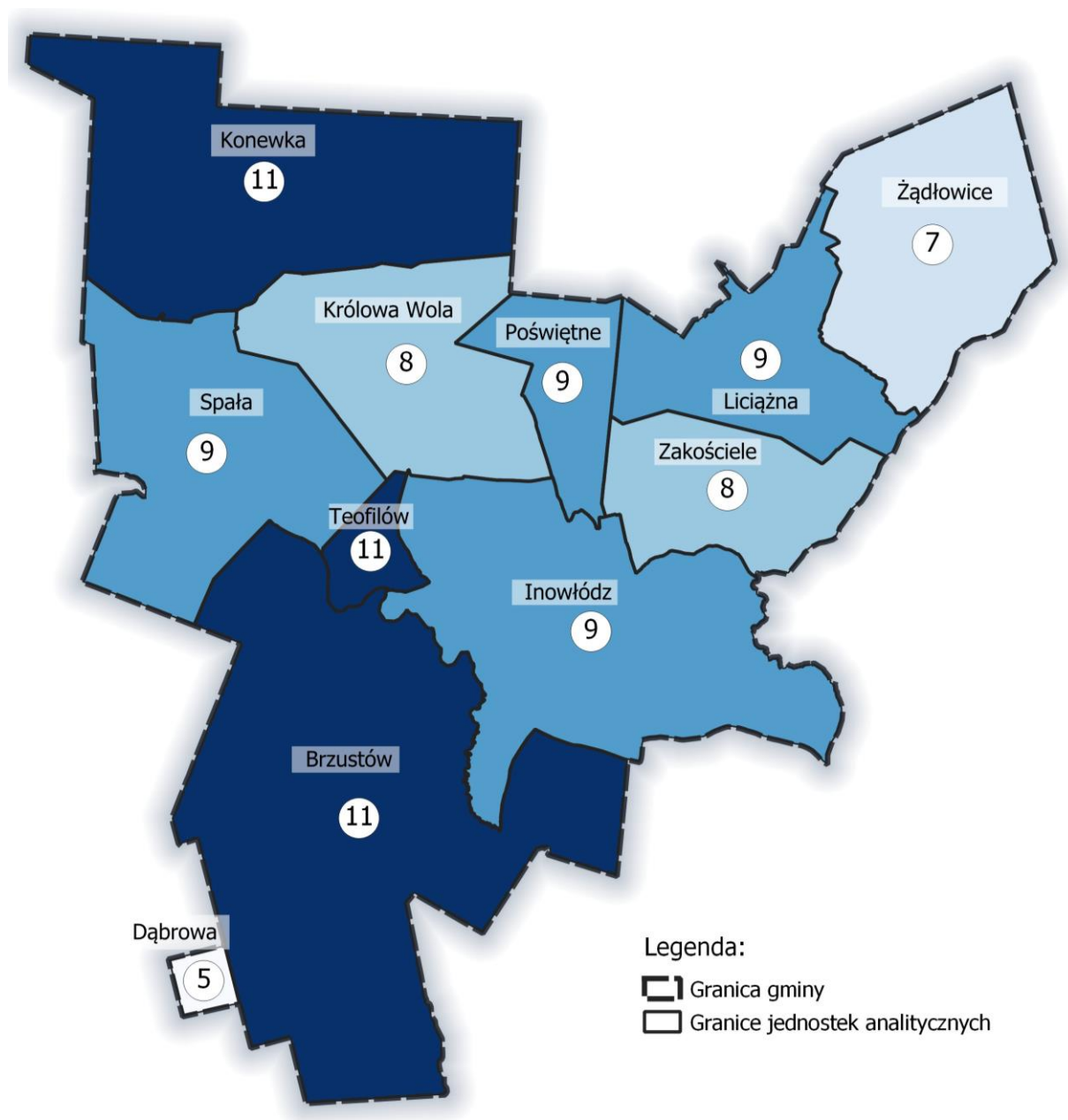
W ten sposób zidentyfikowano jednostki analityczne, na terenie których występują negatywne zjawiska w sferach gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Ponadto pozwoliło to na ustalenie, które z analizowanych jednostek cechują się wysokim natężeniem zjawisk kryzysowych oraz poziomem degradacji i które z nich wymagają najpilniejszej interwencji.

Tabela 10. Liczba wskaźników, które osiągnęły wartości gorsze niż średnia gminy w sferze: Gospodarczej, Technicznej, Środowiskowej oraz Przestrzenno-Funkcjonalnej w podziale na jednostki analityczne.

Nazwa jednostki	Sfera GOSPODARCZA	Sfera TECHNICZNA	Sfera ŚRODOWISKOWA	Sfera PRZESTRZENNA	Wskaźnik sfery pozaspołecznej
Brzustów	2/3	3/5	3/4	3/4	11
Dąbrowa	1/3	0/5	1/4	3/4	5
Inowłódz	1/3	2/5	3/4	1/4	9
Konewka	2/3	3/5	2/4	4/4	11
Królowa Wola	2/3	1/5	1/4	4/4	8
Liciążna	2/3	2/5	1/4	4/4	9
Poświętne	3/3	2/5	2/4	2/4	9
Spała	1/3	3/5	4/4	1/4	9
Teofilów	3/3	4/5	2/4	2/4	11
Zakościele	2/3	2/5	3/4	1/4	8
Żądłowice	0/3	3/5	1/4	3/4	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Inowłódz

Rysunek 4. Wskaźnik syntetyczny – suma wskaźników dla sfer pozaspółecznych, które uzyskały wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Inowłódz

Źródło: opracowanie własne

KROK 5. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego

Obszar zdegradowany to obszar, na którym zdiagnozowano stan kryzysowy, czyli istotnie odznaczające się w skali gminy współistnienie negatywnych zjawisk występujących przede wszystkim w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z pozostałych sfer pozaspołecznych: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Zgodnie z przyjętą metodologią obszar zdegradowany objął jednostki referencyjne, dla których sumaryczny wskaźnik syntetyczny zjawisk społecznych przyjął wartość większą niż 0 oraz zidentyfikowano na ich terenie zjawiska problemowe występujące w minimum jednej z pozostałych sfer.

Tabela 11. Podsumowanie wartości wskaźników uzyskanych we wszystkich analizowanych sferach

Nazwa jednostki	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera techniczna	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna
Brzustów	-4,54	2/3	3/5	3/4	3/4
Dąbrowa	1,76	1/3	0/5	1/4	3/4
Inowłódz	5,22	1/3	2/5	3/4	1/4
Konewka	0,95	2/3	3/5	2/4	4/4
Królowa Wola	0,34	2/3	1/5	1/4	4/4
Liciążna	-8,85	2/3	2/5	1/4	4/4
Poświętne	4,24	3/3	2/5	2/4	2/4
Spała	6,87	1/3	3/5	4/4	1/4
Teofilów	0,81	3/3	4/5	2/4	2/4
Zakościele	-4,35	2/3	2/5	3/4	1/4
Żądłowice	-2,45	0/3	3/5	1/4	3/4

Źródło: Opracowanie własne.

W oparciu o wskaźnik syntetyczny obliczony dla sfery społecznej jako jednostki dotknięte kryzysem społecznym wskazano następujące miejscowości: **Dąbrowa, Inowłódz, Konewka, Królowa Wola, Poświętne, Spała, Teofilów.**

Wyznaczony w gminie Inowłódz **obszar zdegradowany** zamieszkuje **2338 osób** i obejmuje on powierzchnię **51,29 km²**. Procentowy udział liczby mieszkańców obszaru zdegradowanego w stosunku do ludności całego gminy wynosi 61,4%, natomiast powierzchnia obszaru zdegradowanego stanowi 52,8% powierzchni gminy.

Tabela 12. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego

Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km ²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
	Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
Dąbrowa	68	1,8%	0,61	0,6%
Inowłódz	738	19,4%	14,34	14,7%
Konewka	263	6,9%	12	12,4%
Królowa Wola	679	17,8%	7,94	8,2%
Poświętne	99	2,6%	3,06	3,2%
Spała	424	11,1%	12	12,4%
Teofilów	67	1,8%	1,34	1,4%
Obszar zdegradowany	2338	61,4%	51,29	52,8%

Źródło: Opracowanie własne

KROK 6. Wyniki działań partycypacyjnych – wnioski z badania ankietowego z mieszkańcami

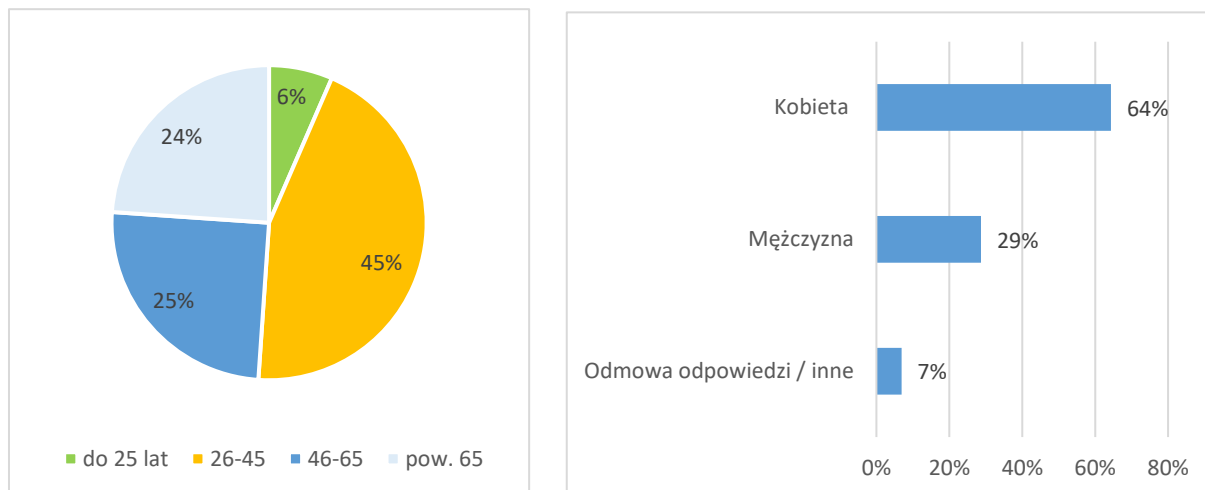
W ramach wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w gminie Inowłódz została przeprowadzona ankieta skierowana do mieszkańców gminy. Jej celem było poznanie opinii mieszkańców na temat występowania problemów społecznych, gospodarczych i przestrzennych na terenie gminy oraz poznanie propozycji działań, jakie zdaniem mieszkańców, należy podjąć w najbliższej przyszłości na obszarach przeznaczonych do rewitalizacji.

Ankieta była realizowana w dwóch technikach – formie online (CAWI) oraz formie tradycyjnej (ankiety papierowe, które można było wypełnić w urzędzie i instytucjach publicznych). W obu technikach badawczych wykorzystano identyczny kwestionariusz ankiety, dlatego wyniki z badań społecznych prezentowane są łącznie (bez podziału na techniki badawcze). Badanie trwało od 8 do 27 sierpnia 2023 roku. W badaniu wzięło udział 101 osób – mieszkańców gminy Inowłódz.

Zdecydowaną większość respondentów stanowiły kobiety – 64%, mężczyźni – 29%, natomiast 7% ankietowanych odmówiło odpowiedzi na pytanie o płeć. Pod względem wieku, najwięcej respondentów znajdowało się w grupie wiekowej 26 -45 lat (45%), jeden na czterech ankietowanych znajdował się w grupie wiekowej 46-65 lat, podobną grupę

stanowiły osoby w wieku powyżej 65 lat. Najmniej osób biorących udział w ankiecie to osoby młode poniżej 25 roku życia (6%). Średnia wieku wyniosła 49 lat.

Wykres 1. Wiek i płeć respondentów

Źródło: opracowanie własne, 2023

Wśród ankietowanych pojawiły się osoby o specjalnych potrzebach, 28% stanowili seniorzy, 25% rodzice małych dzieci i/lub kobiety w ciąży, a 4% respondentów stanowiły osoby z niepełnoprawnością.

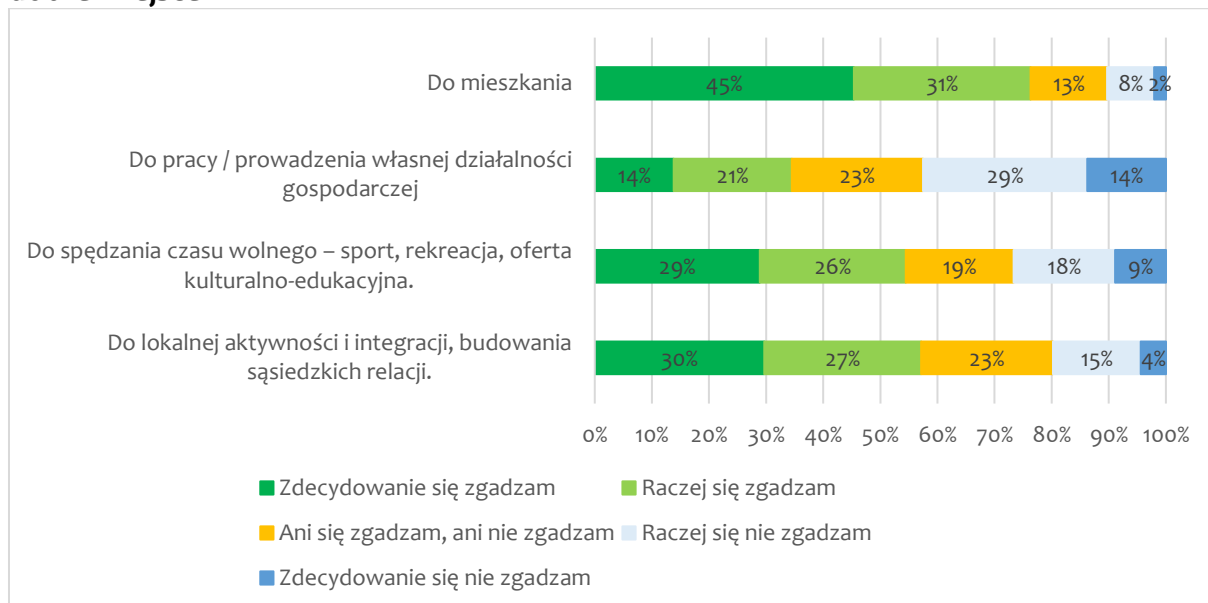
Zadowolenie z życia w sołectwie i gminie

Badani mieszkańcy oceniali w tzw. skali szkolnej (gdzie 1 oznaczało zdecydowaną niezgodę, a 5 zdecydowaną zgodę z zadanyim stwierdzeniem) jakość najbliższego otoczenia (miejscowości zamieszkania) w czterech aspektach:

- o mieszkania,
- o pracy / prowadzenia własnej działalności gospodarczej,
- o spędzania czasu wolnego – sport, rekreacja, oferta kulturalno-edukacyjna,
- o lokalnej aktywności i integracji, budowania sąsiedzkich relacji.

Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Miejscowość, w którym żyję/mieszkam to dobre miejsce:

Źródło: opracowanie własne, 2023

Ankietowani mieszkańcy wyrazili swoje zadowolenie z mieszkania w gminie Inowłódz, bowiem aż 76% respondentów (suma odpowiedzi „zgadzam się” oraz „zdecydowanie się zgadzam”), przyznało, że ich sołectwo to dobre miejsce do życia, a jedynie 10% nie zgodziło się z tym stwierdzeniem. Najwyższe oceny wskazywali mieszkańcy Liciążnej i Żądłowic (średnia ocen odpowiednio 4,67 i 4,5 na 5 stopniowej skali). Z kolei najmniej zadowoleni to mieszkańcy sołectw Poświętne i Spała (średnia ocen odpowiednio 3,8 i 3,6 przy ocenach dla pozostałych miejscowości na poziomie powyżej 4).

Większość respondentów pozytywnie oceniła swoje sołectwo w zakresie możliwości spędzania czasu wolnego (55%) oraz możliwości budowania relacji sąsiedzkich i aktywności lokalnej (57%). Tylko trzy jednostki zyskały średnią ocen powyżej 4,0 w odniesieniu do możliwości spędzania wolnego czasu i były to Konewka, Liciążna i Żądłowice.

Najgorzej wypadła ocena sołectw w gminie Inowłódz pod względem zadowolenia z rynku pracy oraz prowadzenia działalności gospodarczej. Blisko połowa respondentów tj. 43% mieszkańców oceniło ten aspekt negatywnie, co trzeci mieszkaniec pozytywnie (35%), a 23% nie miało zdania na ten temat. Pod tym kątem najniższe noty uzyskały następujące miejscowości: Brzustów (średnia ocen 1,86), Dąbrowa (2,0), Liciążna (2,20), Poświętne (2,4) i Inowłódz (2,83).

Problemy społeczne

Ankietowani zostali poproszeni o ocenienie potencjalnych problemów mogących występować w ich miejscowościach w gminie Inowłódz. Oceny były przyznawane

w 5-stopniowej skali, gdzie 1 oznacza, że problemu nie ma lub jego natężenie jest bardzo niskie, a 5 – bardzo wysokie. Respondenci mieli również możliwość niewypowiadania się na temat problemów, o których nie mieli wiedzy lub świadomości ich występowania.

- Ankietowani mieszkańcy w większości (57% tj. suma odpowiedzi 4 i 5) uznali, że problemami występującymi w gminie Inowłódz są **problemy na lokalnym rynku pracy (tj. bezrobocie, niskie wynagrodzenie, mało atrakcyjne miejsca pracy)**. Wyniki te pokrywają się z odpowiedziami z poprzedniego pytania dotyczącego oceny swojej miejscowości w odniesieniu do różnych sfer funkcjonowania, gdzie obszar pracy i warunków prowadzenia działalności gospodarczej uzyskał najniższe noty. Analizując rozkład odpowiedzi na poszczególne sołectwa – na problem ten wskazywali najbardziej respondenci będący mieszkańcami sołectwa Poświętne, Liciężna oraz Inowłódz (odpowiednio: 83, 80 i 61%). Słabość rynku pracy była wyraźnie dostrzeżona przez prawie wszystkie grupy wiekowe respondentów tj. **osoby młode w wieku do 25 r.ż.** (średnia ocena 4,20 na 5-stopniowej skali natężenia problemu), w wieku 26 – 45 r.ż. (4,28) oraz osoby w wieku 46 – 65 r.ż. (4,37). Także bardzo wysokie natężenie zjawiska zadeklarowały **osoby z niepełnosprawnościami** (5,0).
- Drugim najczęściej wskazywanym problemem była **niewystarczająco rozwinięta oferta spędzania czasu wolnego**, wskazana przez 55% mieszkańców jako wysokie lub bardzo wysokie natężenie zjawiska. Jest to o tyle ciekawe, że w poprzednim pytaniu respondenci ocenili, że ich miejscowości są dość atrakcyjne pod względem oferty spędzania czasu wolnego. Problem w zakresie słabo rozwiniętej oferty czasu wolnego najbardziej dostrzegany był wśród mieszkańców Inowłodza oraz Poświętne (61 i 60% odpowiedzi). Kwestia ta została negatywnie oceniona przede wszystkim przez ankietowanych deklarujących się jako **osoby młode do 25 r.ż.** (średnia ocena 4,33 na 5-stopniowej skali natężenia problemu) oraz osoby będące **rodzicami małych dzieci/kobiety w ciąży** (4,0)
- Jako trzeci problem o największym natężeniu w gminie Inowłódz został wskazany **problem związany ze słabym skomunikowaniem wewnątrz gminy (dostęp do komunikacji publicznej, jakość dróg, ścieżek rowerowych)**. Kwestia ta została negatywnie oceniona przede wszystkim przez ankietowanych deklarujących się jako mieszkańcy sołectw: Liciężna (67%), Królowa Wola (53%), Spała (50%), Inowłódz (48%).
Biorąc pod uwagę jedynie odpowiedzi o najwyższym natężeniu problemu (tj. odpowiedź 5 na 5-stopniowej skali) te trzy problemy także znajdują się na czele stawki.
- Ostatnim z najbardziej zauważalnych przez mieszkańców gminy uczestniczących w badaniu problemem jest **niewystarczająco rozwinięta infrastruktura społeczna, szczególnie w zakresie usług wsparcia i opieki dla osób ze szczególnymi potrzebami**, np. dla osób starszych, samotnych, z niepełnosprawnościami, bezrobotnych (42% wskazań jako suma odpowiedzi wysokie lub bardzo wysokie natężenie zjawiska). Na

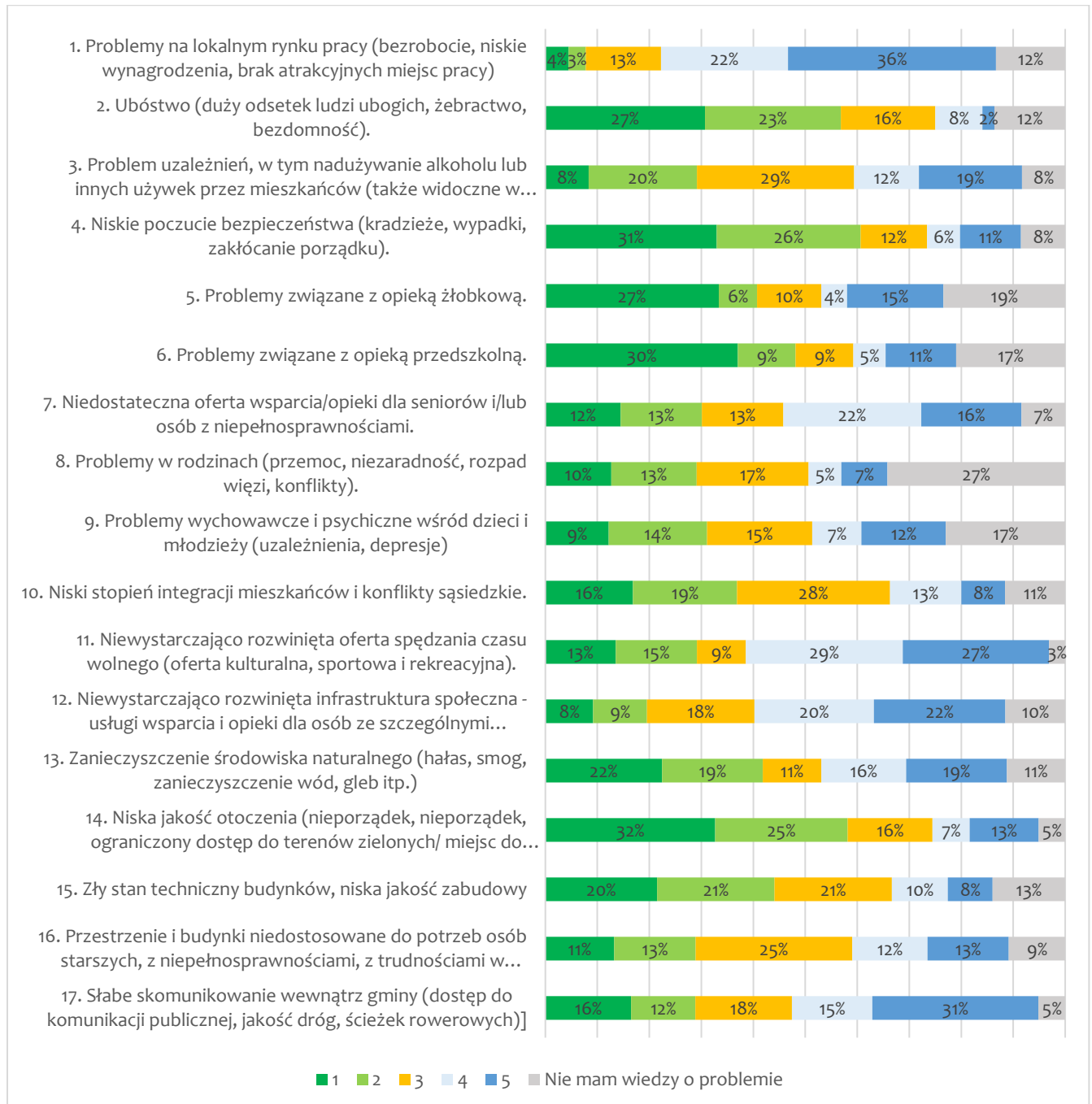
problem ten wskazywali najczęściej mieszkańcy Inowłódza, Spały, Brzustowa oraz Królowej Woli, a także **osoby w wieku senioralnym** (średnia ocen 3,65 na 5-stopniowej skali natężenia problemu) oraz **rodzice małych dzieci/kobiety w ciąży** (3,52).

Innymi zjawiskami negatywnymi dostrzeganymi przez mieszkańców gminy były także **problemy dotyczące niedostatecznej oferty wsparcia/opieki dla seniorów i/lub osób z niepełnosprawnościami** (38%, najwięcej wskazań pochodziło od mieszkańców Inowłódza, Spały i Brzustowa); **zanieczyszczenie środowiska naturalnego** (hałas, smog, zanieczyszczenie wód, gleb itp.) – 35%, na problem ten zwracali uwagę przede wszystkim mieszkańcy Inowłódza, Spały, Królowej Woli, a także problem **niedostosowania przestrzeni i budynków do potrzeb osób starszych, z niepełnosprawnościami, z trudnościami w poruszaniu się** (25%, najwięcej wskazań od mieszkańców Inowłódza, Królowej Woli i Spały). W pięciu miejscowościach (Inowłódz, Królowa Wola, Poświętne, Spała, Żądłowice) respondenci wskazali także na coraz bardziej widoczny problem uzależnień, w tym nadużywanie alkoholu lub innych używek przez mieszkańców także widoczne w przestrzeni publicznej (29% odpowiedzi 3 „średnie natężenie problemu” na 5-stopniowej skali).

Z drugiej strony, respondenci wskazywali, że problemami o najmniejszym natężeniu lub problemami, które według ich opinii nie występują wcale w gminie Inowłódz (odpowiedzi 1 na 5-stopniowej skali) są: niska jakość otoczenia i dostęp do terenów zielonych (32%); niskie poczucie bezpieczeństwa (kradzieże, wypadki, zakłócanie porządku - 31%) oraz problemy związane z opieką przedszkolną (30%).

Problemy społeczne, z oceną których ankietowani mieli trudności dotyczyły z kolei kwestii **związanych z problemami w rodzinach (przemoc, niezaradność, rozpad więzi, konflikty)** - 27% respondentów uznało, że nie mają wiedzy na ten temat, a także **problemami z opieką żłobkową i przedszkolną** (19% i 17%) oraz **problemami wychowawczymi i psychicznymi wśród dzieci i młodzieży** (17%).

Wykres 3. Natężenie problemów w gminie Inowódz ocenione przez ankietowanych mieszkańców

Źródło: opracowanie własne, 2023

Obszar rewitalizacji

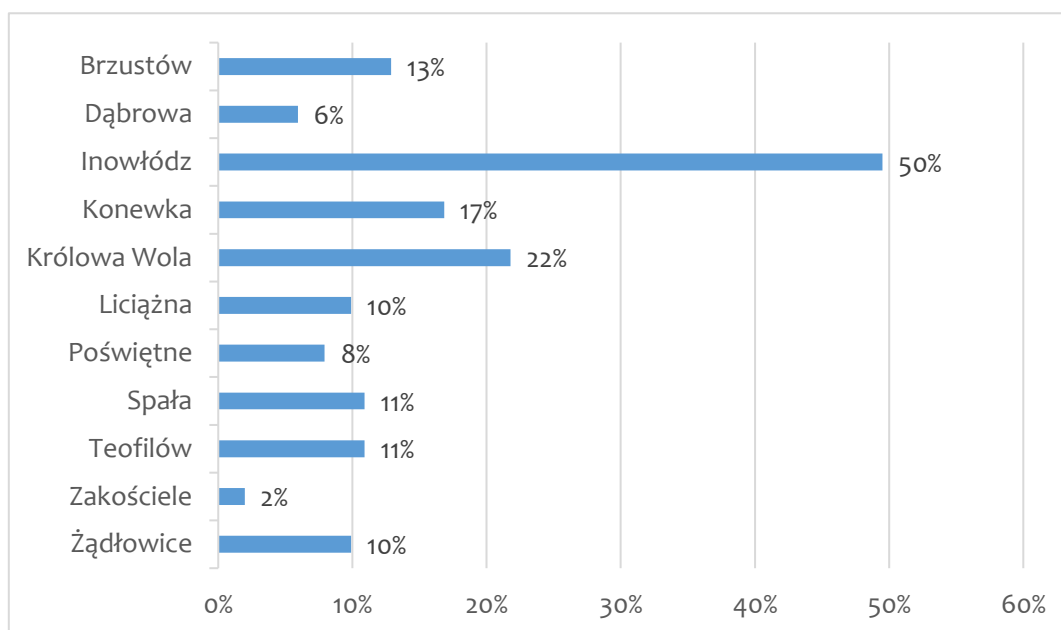
W ramach badania respondentów zapytano także o to, która z miejscowości powinna zostać objęta procesem rewitalizacji, a następnie o opisanie problemów, na które rewitalizacja powinna odpowiedzieć. Najwięcej, bo aż **połowa ankietowanych (50%) wskazała miejscowość Inowłódz**. Argumentując swój wybór mieszkańcy wskazywali na występowanie takich problemów jak: nadmierny ruch tranzytowy przyczyniający się do obniżenia poczucia bezpieczeństwa, w szczególności w centrum miejscowości, brak miejsc spotkań i integracji dla różnych grup mieszkańców (m.in. młodzieży, rodzin z dziećmi, seniorów, mieszkańców ogółem), *brak świetlicy dla dzieci i młodzieży, w której dzieci z Inowłodzi i okolic mogłyby spędzać czas po lekcjach i w której byłyby organizowane warsztaty dla dzieci i młodzieży o różnej tematyce*. Ponadto wskazywano na brak pracy oraz niski poziom inwestycji w rozwój przedsiębiorczości, a także problem związany z nadużywaniem alkoholu. Wskazywano również na problemy przestrzenne takie jak zaniedbane centrum miejscowości, zaniedbane tereny zielone, zaśmiecanie przez turystów, zły stan infrastruktury drogowej, a także braki w infrastrukturze pieszko-rowerowej czy brak kanalizacji.

Wśród proponowanych działań, jakie należałoby podjąć w Inowłodzu wymieniano konieczność budowy obwodnicy, modernizację terenów zielonych, w tym zagospodarowanie terenu za kościołem św. Idziego, zadbanie o teren plaży i błotn nad rzeką Pilicą, a także tworzenie przestrzeni przyjaznych różnym grupom mieszkańców (place zabaw, miejsca dla młodzieży). Myśląc o rewitalizacji centrum mieszkańcy wskazywali na konieczność uwzględnienia średniowiecznego układu miejscowości (dbałość o zabytki), pokazania jego walorów. Według mieszkańców pozytywną zmianą byłoby również zadbanie o budynki – odrestaurowanie pustostanów, zburzenie ruin bądź dokończenie pozostawionych inwestycji. Problemy związane z rynkiem pracy mogłyby być rozwiązane poprzez inwestycję w turystykę, przyciąganie turystów, co pozwoliłoby rozwinąć lokalny biznes (usługi okołoturystyczne).

22% mieszkańców wskazało, że rewitalizacja powinna zostać przeprowadzona w miejscowości Królowa Wola. Ankietowani mieszkańcy jako problem w Królowej Woli wskazali przede wszystkim brak kanalizacji. Poza tym według respondentów należy polepszyć opiekę nad najmłodszymi – tj. zapewnić zarówno publiczny żłobek, przedszkole, jak i zmodernizowane place zabaw. Poza tym problemem wartym uwagi jest integracja mieszkańców. Pojawiły się głosy o potrzebie wybudowania miejsca spotkań i organizacji działań mających na celu aktywizację społeczności Królowej Woli.

Trzecią najczęściej wskazywaną miejscowością do rewitalizacji była Konewka (17% głosów). Według mieszkańców w miejscowości występują problemy bezrobocia, złego stanu dróg, niskiego poziomu infrastruktury mieszkalnej, ponadto pojawił się głos dotyczący problemu młodzieży pijącej pod sklepem.

Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Która z miejscowości w Gminie Inowłódz powinna zostać objęta rewitalizacją.

Źródło: opracowanie własne, 2023

Wśród pozostałych miejscowości wskazywano na następujące problemy i działania, służące ich rozwiązaniu:

Brzustów - zgłaszanymi problemami są: słaba komunikacja z innymi miejscowościami, brak miejsc pracy oraz brak inwestycji. Jako rozwiązania mieszkańcy proponują inwestycje w infrastrukturę drogową, poprawę systemu dostarczania wody oraz stworzenie miejsca przyjaznego rozwojowi przedsiębiorców np. SSE, ulgi dla przedsiębiorców czy dotacje lokalne.

Dąbrowa - problemami zgłaszanymi przez mieszkańców są brak miejsc do spędzania czasu wolnego – zarówno dla dzieci (plac zabaw), jak i dla dorosłych, problemy z dostawą wody (szczególnie w okresie letnim), brak inwestycji, słaba infrastruktura drogowa. Mieszkańcy jako rozwiązania proponują modernizację systemu dostarczania wody pitnej, stworzenie warunków do rozwoju nowych przedsiębiorstw, budowę miejsc rekreacji.

Liciążna - głównym zgłaszanym tu problemem jest brak kanalizacji. Poza tym potrzebne jest oświetlenie mniejszych ulic, poprawa jakości dróg i wybudowanie infrastruktury rowerowej oraz przeciwdziałanie wykluczeniu komunikacyjnemu. Ważną kwestią jest także wyposażenie świetlicy oraz budowa publicznego żłobka i przedszkola.

Poświętne - problemem dla mieszkańców jest brak miejsca do spotkań oraz placu zabaw, dodatkowo problemem jest hałas wywołany częstymi przelotami helikopterów, także w godzinach późnowieczornych i nocnych.

Spała - wśród problemów wskazywanych przez mieszkańców znalazły się: brak wsparcia dla osób starszych i zajęć dla seniorów, niska jakość edukacji, alkoholizm, niska jakość miejsc pracy (niskie płace, złe warunki pracy), brak miejsc do rekreacji i spędzania wolnego czasu (np. zabaw tanecznych), niska jakość opieki lekarskiej, wykluczenie komunikacyjne (brak połączenia z innymi miejscowościami) oraz niska jakość infrastruktury drogowej, problemy z parkowaniem, brak sieci komórkowej w Spale, zanieczyszczenia środowiskowe (smog, hałas). Wśród propozycji działań, mających na celu przeciwdziałaniu zaistniałym problemom wskazano m.in. realizację działań skierowanych do seniorów (np. spotkania z ciekawymi ludźmi, zajęcia sportowo-rekreacyjne), wsparcie dla dzieci rodzin, w których występują problemy z edukacją, realizacja dodatkowych lekcji lub darmowych korepetycji w szkołach i/lub otwarcie świetlicy środowiskowej z psychologiem, wsparcie pracowników socjalnych pomagającym seniorom, prowadzenie programów profilaktycznych, wsparcie młodzieży w rozwijaniu pasji i zainteresowań - pokazanie innych możliwości niż alkohol, realizacja programów zachęcających mieszkańców do wymiany pieców, budowa obwodnicy Spały.

Teofilów - problemami zgłaszanymi przez mieszkańców jest brak kanalizacji i dostępu do gazu, a także brak sklepu spożywczego. Podobnie jak wiele innych miejscowości także tu wskazywano na problemy z wykluczeniem komunikacyjnym.

Zakościele - brak zgłoszonych problemów, które miałyby być podstawą do rewitalizacji miejscowości.

Żądłowice - jako problem wskazano wykluczenie komunikacyjne mieszkańców, konieczne jest tutaj podjęcie działań służących zwiększeniu liczby połączeń autobusowych i/lub busowych z okolicznymi ośrodkami miejskimi (Łódź, Tomaszów Mazowiecki). Problemem dla mieszkańców okazał się również brak pikniku sołeckiego.

Reasumując, większość zgłaszanych problemów przez mieszkańców dotyczyła kwestii przestrzennych lub technicznych. Wnioskując z analizy przedstawionych problemów, to przede wszystkim w miejscowościach **Inowłódz** oraz **Spała** występują w większym natężeniu problemy społeczne zauważalne przez mieszkańców gminy, na które można odpowiedzieć podejmując działania rewitalizacyjne.

KROK 7. Wyniki działań partycypacyjno-badawczych – wnioski z badań jakościowych

Kolejnym krokiem w procesie delimitacji obszaru rewitalizacji była realizacja jakościowych technik badawczych: trzech telefonicznych indywidualnych wywiadów pogłębionych (TDI). Wywiady zrealizowano w dniach 25 - 27.10.2023 roku. W badaniu wzięli udział przedstawiciele interesariuszy rewitalizacji – kluczowych instytucji lokalnych, takich jak: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Szkoła Podstawowa oraz Gminne Centrum Kultury. Rozmowy przeprowadzone z lokalnymi ekspertami potwierdziły występowanie problemów społecznych na wskazanych obszarach, pozwoliły na wskazanie obszarów o szczególnej koncentracji problemów społecznych, zjawisk kryzysowych oraz potencjałów rozwojowych w przestrzeniach poszczególnych miejscowości, a także wsparły proces zawężenia obszaru zdegradowanego do obszaru rewitalizacji. Głos ekspertów potwierdził także zasadność wyboru Inowłódza oraz Spały, jako obszarów wymagających najpilniejszej interwencji spośród wytypowanych obszarów zdegradowanych.

Inowłódz

Problemy, wyzwania, zjawiska kryzysowe:

- Na obszarze zdegradowanym Inowłódz występuje problem starzenia się społeczeństwa. Miejscowość Inowłódz wyludnia się, szczególnie dotyczy to centrum miejscowości (okolice rynku). W centrum mieszkają głównie osoby starsze, często samotne, część zabudowy jednorodzinnej jest już niezamieszkała (pustostany).
- Występują duże deficyty w zakresie usług społecznych skierowanych do seniorów głównie w zakresie usług opiekuńczych. „Najwięcej zgłoszeń odnotowujemy w Inowłodzu i Spale, a my nie do końca jesteśmy w stanie zaspokoić te potrzeby”.
- Wzrastająca skala problemów opiekuńczo-wychowawczych, głównie związanych z niewydolnością opiekuńczo-wychowawczą rodziców, z brakiem umiejętności, bezradnością, problemami w relacjach. „Pomimo tego, że skierowane w ostatnich latach różnego rodzaju środki poprawiły status materialny rodzin, wiele rodzin zniknęło więc ze statystyk, przestali się kwalifikować do naszej pomocy. Niemniej jednak okazuje się, że samo ubóstwo to nie było problemem rodzin i te rodziny zaczynają do nas wracać”.
- Na terenie miejscowości Inowłódz mieszkają rodziny wieloprotymowe, zmagające się z problemami bezrobocia, ubóstwa, niewydolności opiekuńczo-wychowawczej.
- W Inowłodzu brakuje miejsc, w których toczy się życie. Rynek, przez niewielką liczbę mieszkańców oraz małą liczbę miejsc usługowych nie ma charakteru centrotwórczego.

- Mało atrakcyjny rynek pracy i niewielka liczba miejsc pracy na miejscu - brak większych przedsiębiorców, niewielka ilość punktów usługowych.
- Obniżone poczucie bezpieczeństwa w centrum miejscowości przez wzmożony ruch samochodowy (także tiry) – przez centrum miejscowości biegną dwie bardzo ruchliwe drogi - droga krajowa nr 48 oraz droga wojewódzka 726.
- Brak atrakcyjnej oferty spędzania czasu wolnego adresowanej i współtworzonej przez młodzież – nastolatki zawłaszczają przestrzenie publiczne (np. przystanki) oraz wykorzystują pustostany (np. opuszczony budynek po ośrodku wypoczynkowym), w których organizują imprezy, często połączone ze spożywaniem alkoholu.
- Widoczne problemy wśród młodzieży – problemy z uzależnieniami, problem hejtu w środowisku rówieśniczym, problemy wykluczenia społecznego, akty wandalizmu, a nawet zachowania związane z zastraszaniem kolegów.
- Niewystarczający zasób mieszkań socjalnych w stosunku do oczekujących, dodatkowo stan techniczny niektórych z nich wymaga remontu.
- Znacznie zwiększyła się liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu swojego stopnia niepełnosprawności. Jest to jeżeli, zaraz po seniorach, druga grupa osób i problemów, dla których udzielane jest wsparcie w ramach usług z zakresu pomocy społecznej.
- Niska aktywność społeczna mieszkańców, marazm, niechęć do uczestnictwa w zorganizowanych imprezach, wydarzeniach.
- Zamek jest jedynym obiektem kultury, równocześnie stanowiącym atrakcję turystyczną, przez co możliwości organizacji zajęć jedynie dla mieszkańców są ograniczone.
- Konflikt pomiędzy mieszkańcami Inowłódza a Spały o to, która z miejscowości jest bardziej znana czy „ważniejsza”.

Potencjały do wykorzystania:

- Duży potencjał kulturowo-turystyczny - unikatowe walory zabytkowe – ruiny zamku Kazimierza Wielkiego, romański kościół św. Idziego oraz aktywność historyczna – istnienie Kasztelni Inowłodzkiej.
- Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Dni Inowłódza, Jarmark Średniowieczny, Wojewódzki Dzień Dziecka.
- Rozwinięta świadomość historyczna mieszkańców, poczucie dumny z mieszkania w Inowłodzu.
- Duże walory przyrodnicze – dolina rzeki Pilicy, Lasy Spalskie, obszary Natura 2000.
- Rozwinięta oferta kulturalna prywatna – istnienie dwóch galerii sztuki.
- Organizujące się i prężnie działające środowisko senioralne w postaci Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów z Tomaszowa Mazowieckiego, w strukturach którego funkcjonują 2 koła w Królowej Woli i w Inowłodzu.

Spała

Problemy, wyzwania, zjawiska kryzysowe:

- Mała zbiorowość ludzi mieszkających tu na stałe. Spała jest miejscowością atrakcyjną turystycznie i do mieszkania, część zabudowy mieszkaniowej wykorzystywana jest jedynie sezonowo (w okresie letnim), znaczna część nowych i czasowych mieszkańców przyczynia się do braku poczucia wspólnoty, tożsamości lokalnej, trudno nawiązywać tu więzi czy współpracować.
- Dodatkowy czynnik wpływający na powiększanie się populacji osób starszych w strukturze mieszkańców Spały związany jest z pojawianiem się osób napływowych, migrujących tu na stare lata, na emeryturę. „Sporo ludzi starszych chce mieć tu swoje siedliska, wracają do takich siedzib po swoich przodkach, remontują je i zamieszkują”.
- Niewystarczająco rozwinięte usługi społeczne dedykowane osobom starszym. Szczególnie wysokie zapotrzebowanie zgłaszane jest w zakresie usług opiekuńczych. „Najwięcej zgłoszeń odnotowujemy w Inowłodzu i Spale, a my nie do końca jesteśmy w stanie zaspokoić te potrzeby”.
- Mała liczba instytucji i przestrzeni publicznych, wokół których może toczyć się życie społeczne – funkcjonuje jedynie świetlica wiejska.
- Wzrastający problem związany z kryzysami w rodzinach głównie w obszarze dysfunkcji opiekuńczo-wychowawczych często będących następstwem czy występujący w powiązaniu z kryzysem w relacjach w rodzinie. W efekcie zauważa się coraz więcej incydentów związanych z uzależnieniami także od urządzeń typu telefon, tablet, od social mediów. „Jest to duża część tych wszystkich problemów opiekuńczo-wychowawczych. One są sprzężone. W trudnych rodzinach w tle zawsze jest problem relacji dzieci do tych urządzeń. To jest nagminne”.
- Niewystarczający zasób mieszkań socjalnych w stosunku do oczekujących, dodatkowo stan techniczny niektórych z nich wymaga remontu.
- Większe skupienie osób z niepełnosprawnościami wymagającymi zaoferowania usług specjalistycznych, opiekuńczych, czy opieki wytchnieniowej.
- Ze względu na wzmożony ruch turystyczny weekendowy oraz wakacyjny w tym czasie mieszkańcy nie korzystają z miejsc publicznych, jest głośno, hałaśliwie, dużo samochodów, sklepy, restauracje są oblegane przez turystów.
- Konflikt pomiędzy mieszkańcami Inowłodza a Spały o to, która z miejscowości jest bardziej znana czy „ważniejsza”.

Potencjały do wykorzystania:

- Duża lesistość, obszary cenne przyrodniczo – Spalski Park Krajobrazowy, rezerwat przyrody, rzeka Pilica, znaczna część miejsc do rekreacji i spędzania czasu wolnego na łonie natury.

- Prestiż miejscowości – w ogromnym stopniu na rozpoznawalność Spały wpływa obiekt Centralny Ośrodek Sportu – Ośrodek Przygotowań Olimpijskich w Spale. Rozpoznawalność w skali regionu czy nawet całej Polski powoduje, że Spałę odwiedza wielu turystów.
- Bardzo rozwinięta turystyka – liczne restauracje, punkty gastronomiczne, obiekty noclegowe.
- Ciekawe wydarzenia o skali ponadlokalnej – Hubertus Spalski, Dożynki Prezydenckie.
- Działające lokalne organizacje pozarządowe i grupy nieformalne.

KROK 8. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji

Uwzględniając wszystkie przeprowadzone i opisane wyżej działania możliwe było wyznaczenie obszaru rewitalizacji. Wyznaczony za pomocą danych statystycznych obszar zdegradowany przekraczał wartości wskazane w Ustawie o Rewitalizacji tj. był większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkiwało go więcej niż 30% mieszkańców. W związku z powyższym konieczne było zatem zawężenie obszaru zdegradowanego poprzez wybór jednostek o największej skali natężenia negatywnych zjawisk sfery społecznej oraz pozostałych czterech sfer.

Ze względu na fakt, iż proces rewitalizacji służy przede wszystkim wyprowadzeniu obszarów z kryzysu społecznego zdecydowano się wziąć pod uwagę podobszary zdegradowane (miejscowości), dla których wskaźnik syntetyczny sfery społecznej był najwyższy. Na tle wszystkich jednostek obszaru zdegradowanego to miejscowości Spała (7,07) oraz Inowłódz (5,03) odznaczały się pod względem wartości syntetycznego wskaźnika dla sfery społecznej, a zatem należy uznać, że to w tych dwóch miejscowościach występuje największe natężenie problemów społecznych. Dodatkowo warto zauważyć, że w badaniach społecznych mieszkańcy jednoznacznie wskazali Inowłódz (50% ankietowanych) jako miejscowość, w której powinna zostać przeprowadzona rewitalizacja. Na miejscowość Spała w badaniach wskazało 11% ankietowanych, jednak w uzasadnieniu swojego wyboru mieszkańcy częściej wskazywali tu na występujące problemy społeczne niż w pozostałych obszarach (Krok 6).

Tabela 13. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszar rewitalizacji

Nazwa jednostki	Wskaźnik syntetyczny dla sfery społecznej	Suma wskaźników kryzysowych w pozostałych sferach
Inowłódz	5,03	9
Spała	7,07	9

Źródło: opracowanie własne.

Podobszary zdegradowane Inowłódz oraz Spała ciągle jeszcze przekraczały założone w Ustawie o Rewitalizacji wskaźniki powierzchni (27,11%) oraz liczby mieszkańców (30,53%), dlatego w dalszej kolejności zdecydowano się zawęzić podobszary zdegradowane wyznaczone jako całe miejscowości. W tym celu wykorzystano dane dotyczące niekorzystnych zjawisk społecznych dostępne dla ulic w tych miejscowościach (m.in.: liczba osób korzystających ze świadczeń środowiskowej pomocy społecznej, liczba osób bezrobotnych oraz liczba popełnionych przestępstw i wykroczeń), a także wnioski z wywiadów z lokalnymi ekspertami. Informacje uzyskane w ten sposób pozwoliły na wytypowanie obszarów o największej koncentracji problemów społecznych, a także tych o największych potencjałach rozwojowych.

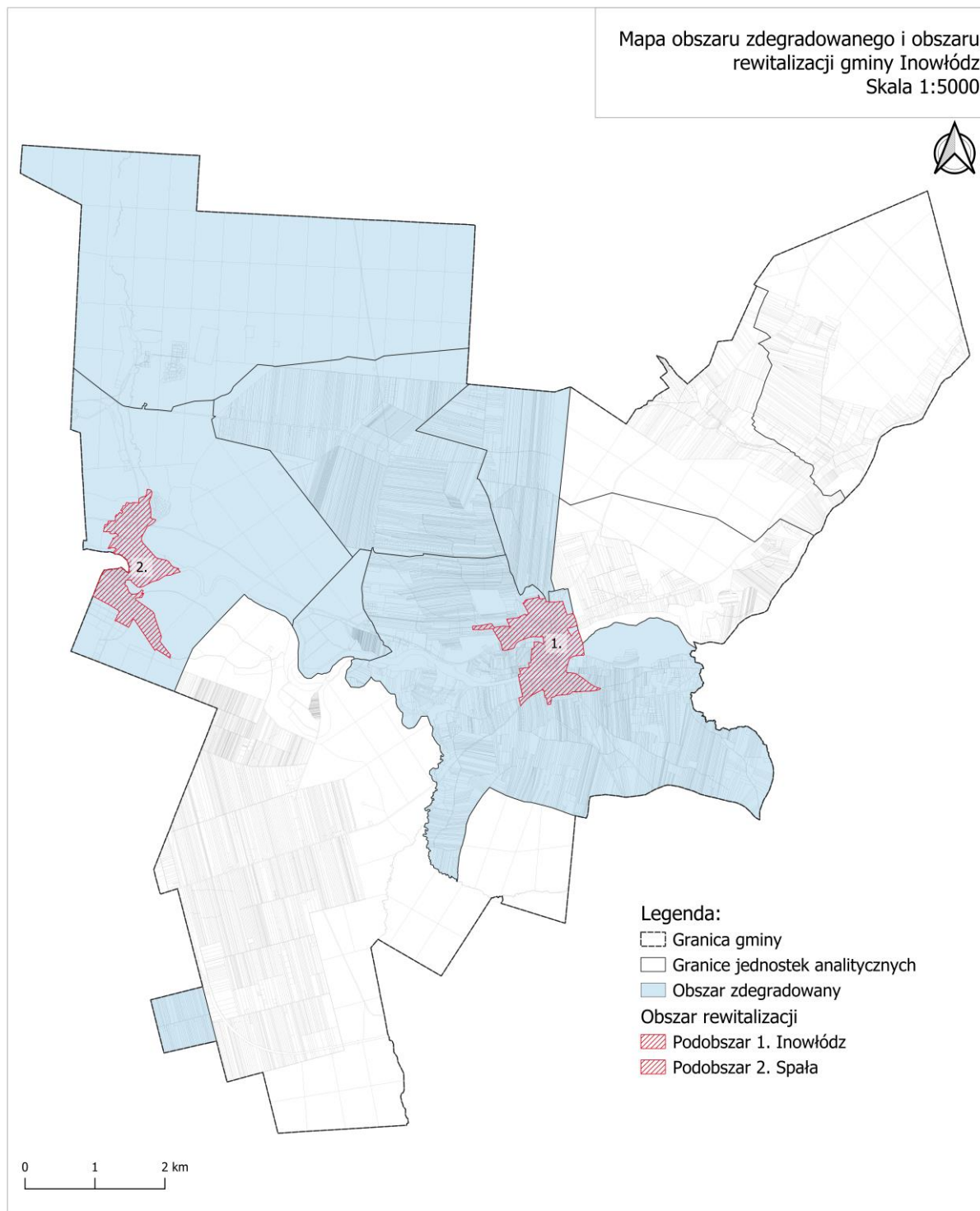
Dzięki zastosowaniu szeregu technik i metod badawczych ostatecznie udało się wyznaczyć obszar rewitalizacji składający się z dwóch podobszarów: Inowłódz oraz Spała.

Tabela 14. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji

Nazwa jednostki	Liczba ludności i udział w ogóle ludności gminy (koniec 2022 r.) [%]		Powierzchnia [km ²] i udział w ogóle powierzchni gminy [%]	
	Ludność	Udział	Powierzchnia	Udział
Inowłódz	466	12,24	1,14	1,17
Spała	292	7,67	1,08	1,11
Obszar rewitalizacji	758	19,91	2,22	2,28

Źródło: Opracowanie własne.

Rysunek 5. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Inowłódz

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o mapę zasadniczą przekazaną przez Urząd Gminy Inowłódz

Spis tabel, wykresów i rysunków

Rysunek 1. Etapy prac nad diagnozą delimitacyjną	5
Rysunek 2. Mapa jednostek referencyjnych gminy Inowódz wyznaczonych na potrzeby diagnozy delimitacyjnej.....	6
Rysunek 3. Wskaźnik syntetyczny – sfera społeczna (natężenie zjawisk kryzysowych – im wyższa wartość tym większy kryzys w sferze społecznej)	27
Rysunek 4. Wskaźnik syntetyczny – suma wskaźników dla sfer pozaspołecznych, które uzyskały wartość mniej korzystną niż średnia dla gminy Inowódz	29
Rysunek 5. Obszar zdegradowany oraz obszar rewitalizacji Gminy Inowódz.....	45
Tabela 1. Jednostki referencyjne w gminie Inowódz przyjęte do delimitacji obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.....	7
Tabela 2. Wykaz wskaźników analizowanych w ramach sfery społecznej	8
Tabela 3. Wskaźniki w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.	13
Tabela 4. Wykaz wskaźników delimitacyjnych analizowanych w ramach pozostałych sfer.....	15
Tabela 5. Wskaźniki sfery gospodarczej.....	18
Tabela 6. Wskaźniki sfery środowiskowej.....	19
Tabela 7. Wskaźniki sfery przestrzenno-funkcjonalnej	21
Tabela 8. Wskaźniki sfery technicznej.....	23
Tabela 9. Wartości normalizacji wskaźników w sferze społecznej w podziale na jednostki analityczne.....	26
Tabela 10. Liczba wskaźników, które osiągnęły wartości gorsze niż średnia gminy w sferze: Gospodarczej, Technicznej, Środowiskowej oraz Przestrzenno-Funkcjonalnej w podziale na jednostki analityczne.....	28
Tabela 11. Podsumowanie wartości wskaźników uzyskanych we wszystkich analizowanych sferach	30
Tabela 12. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru zdegradowanego	31
Tabela 13. Wyniki analizy wskaźnikowej – obszar rewitalizacji.....	44
Tabela 14. Liczba ludności oraz powierzchnia obszaru rewitalizacji	44
Wykres 1. Wiek i płeć respondentów	32
Wykres 2. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Miejscowość, w którym żyję/mieszkam to dobre miejsce: .	33
Wykres 3. Natężenie problemów w gminie Inowódz ocenione przez ankietowanych mieszkańców	36
Wykres 4. Rozkład odpowiedzi na pytanie: Która z miejscowości w Gminie Inowódz powinna zostać objęta rewitalizacją.....	38